

Tabor

TABOR

1-3 • 2006

VSEBINA

V novo leto 2006	1
Nekaj zgodovine - Stane Snoj	1
Nasilje je sladko - Pavle Ferluga	3
Narodnoosvobodilna borba kot prevara - Janez Drobnič	4
Zakaj sem šel k domobrancem - Janez Kokalj	5
Živeti v brezpravju - Anton Drobnič	15
Oznovska baza na Stražnem vrhu - Albert Svetina	17
Zakaj? - Korošec	21
V breznu	22
Prvoborci	23
Domovina	25
Tolstoj o Slovencih - Mirko Javornik	26
Nenavadna zgodba o Hrvoju in Borutu - Marijan F. Kranjc	27
Novi napadi na Srbe	29
Škodljivo podcenjevanje slovenskih dosežkov - Edi Gobec	30
Teharski otroci (nadaljevanje) - Ivan Ott	33
Odšli so	41
Darovali so	48

Naslovna slika

Prvi od desne je mladoletni domobranec Janez Kokalj iz Bišč ponovno čez mejo na Koroškem. Bil je vrnjen iz Vetrinja. Umiral v Teharjah v zloglasnem bunkerju, kjer so oficirji in podoficirji viseli na kavljih z glavo navzdol. Janez je čakal, ker so bili vsi kavlji "zasedeni". Mučeniški, pokojni oče, mu je izprosil čudež rešitve (Vsebina na strani 5). Janez živi v Argentini

*Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!*

Januar-Marec 2005 • Ljubljana

V NOVO LETO 2006

**BOG DAJ SREČE IN ZDRAVJA VSEM NAROČNIKOM,
PRIJATELJEM IN SIMPATIZERJEM TABORA IN VSEM
SLOVENCEM DOMA IN PO SVETU!**

Stane Snoj, Argentina

NEKAJ ZGODOVINE

Nedavno mi je prišel v roke program prireditve ob stoletnici Zavoda sv. Stanislava - prve slovenske gimnazije (Škofovih zavodov).

Na temnordeči podlagi je z belimi črkami zapisanih nekaj pomembnejših datumov iz bogate zavodske zgodovine vse od blagoslovitve temeljnega kamna 16. julija 1906 do vse od ustanovitve Študentskega doma Janeza F. Gnidovca 19. maja 2002.

Čudno, celih 47 let, v obdobju 1945 - 1992, pa se ni zgodilo ni nič pomembnega?

Ta kronika pomembnih dogodkov začne šepati z datumom, ko je stavbo zasedla nemška okupacijska vojska, 28. aprila 1941. Kronist ne pojasni, da je bila prav ta škofijska ustanova prvi plen okupatorja! Ne pove, da jo je okupator spremenil v zapore in da so bili prav duhovniki med prvimi zaporniki v njej.

Datum ki sledi gornjemu, 5. junij 1945, pa je pojasnjen z oznako:
»gimnazija uradno ukinjena«.

TABOR
Januar-Marec

1

920100333

Ja, kaj pa je to? Ali se je gimnazija ukinila sama od sebe? Morda pa je bil kronist kak neveden četrtošolec? Pojasnilo, ki ne navede avtorja tako važnega dogodka, je zavajajoče! S tem datumom ni nič povedanega.

Prva slovenska gimnazija v Sloveniji, ki jo je uničil okupator, je bila po osvoboditvi tega okupatorja – ukinjena! Zakaj? Kako je bilo to?

Ni dvoma, da je tu potrebno razložiti, da ta datum simbolizira začetek obdobja, ki ni pomembno samo za Zavode, temveč za vso Slovenijo in to preprosto zato, ker je takrat pravljica o narodnih izdajalcih in narodnih herojih, ki jo poslušamo od leta 1941 naprej, postala uradna slovenska zgodovina.

Na tem spisku pa manjka še en pomemben datum, dan, ki so po odhodu okupatorja komunistični oblastniki prevzeli to ustanovo in jo spremenili v mučilnico koncentracijskega taborišča za slovenske može in fante, od koder so jih vozili v smrt v kočevska brezna!

Mladi rod zavodarjev ima pravico in dolžnost vedeti za ta zločin, ki se je zgodil prav na kraju in v prostorih, kjer se oni vzgajajo.

To bi si slovenski domobranci zaslužili, saj so izhajali iz tistega dela naroda, ki je največ prispeval in pomagal nadškofu Jegliču pri osnovanju prve slovenske gimnazije!

Še danes opevana »osvoboditev« pri nas, je velika prevara. Resnična so le množična grobišča po vojni in tudi med vojno pomorjenih, versko in narodno zavednih Slovencev, vključno prevaranih partizanov.

Pravijo, da ima laž kratke noge, vendar na Slovenskem ni bila tako kratkih nog.

Pavel Ferluga

NASILJE JE SLADKO

Večkrat se s vprašanjem, zakaj je na svetu toliko nasilja, čeprav ga vsi voditelji držav na ves glas obsojajo.

Namesto obsodbe nasilja pa se v resnici poraja celo njegovo opravičevanje z različnimi argumenti. Zadnji izgredi na Hrvaškem v podporo vojnemu zločincu A. Gotovini kažejo, da je nasilje podzavestno zelo spoštovano in sprejemljivo za večino ljudi, tudi pri nas v Sloveniji. Že sam odziv na te dogodke je pretiran, saj bi morali obsodbo preprosto sprejeti kot zmago pravice nad nasiljem zločincev. Po balkanski miselnosti sta bili bojevitost in moč sinonim za narodni ponos. Pomembno je, da dokažeš svoj prav z napadom in zmago, ne glede na izbiro metode. In ker smo bili Slovenci predolgo pod vplivom balkanizacije, smo se nalezli tudi te miselnosti.

Nasilje ima velik vpliv na človeka, ker je povezano s strahom, ta pa povzroča podzavestno vsiljeno spoštovanje do nosilcev nasilnih metod vladanja. Dokaz je prav današnje vztrajanje pri prikrivanju zločinov in njihove nasilne zamenjave z domnevnim »herojstvom«.

Slovenski narod je okusil veliko nasilja in je še danes ustrahovan, in zato v sebi podzavestno brani zločinstvo.

Hrvatje branijo Gotovino, ker je pobijal Srbe, njihove zgodovinske sovražnike, deloma je to celo razumljivo.

Pri nas je drugače, saj branimo tiste zločince, ki so pobijali naše ljudi!

Na TV Slovenija sem gledal dokumentarec, ki govori o gulaških jetnikih Stalinove strahovlade. Ko je Stalin umrl, so ti jetniki jokali za njim. Si lahko zamislite, kako globok je bil strah v teh trpečih ljudeh, da so jokali za svojim mučiteljem, namesto da bi se oddahnili ob njegovi smrti?

Strah in psihološke travme, ki jih povzročata nasilje, so torej vzrok za spoštovanje nasilja. Pri nas se to dogaja še danes, po osamosvojitvi, ko svojih mrtvih in še živečih zločincev – Kardelja, Kidriča, Ribičiča in drugih, ne moremo obsoditi ali jih izročiti haaškemu sodišču, čeprav imamo vse njihove zločine dokumentirane. Nasilno so prevzeli oblast in storili genocid nad Slovenci, da ne govorimo o njihovem 60 -letnem diktatorskem režimu, ki je pral možgane poveljnim generacijam.

Večina te povojne generacije še vedno zagovarja in brani nasilje diktatorske preteklosti. Ali se bomo kdaj otresli teh krvavih spon in pogumno pokazali s prstom na nasilnike, ki za svoje hudodelstvo uživajo »spoštovanje«, mnogi še po smrti, s postavljenimi spomeniki.

Anton Drobnič

»Narodno osvobodilna borba« KOT PREVARA

Na spominski slovesnosti v Rogu leta 2000 je bila jasna beseda prof Justina Stanovnika: *Tako imenovani osvobodilni boj je bil prevara. Temu ni treba posebej dokazovati, saj je bilo to že prej splošno znano in že sto-krat povedano.*

Vsakemu razumnemu človeku je jasno, da osvobodilni boj, ki žrtvuje več desetisočev svojih rojakov za manj kot tisoč padlih okupatorjev, katerega posledica so tisoči požganih in razrušenih slovenskih domov, ki »pri-srčno pospremi do meje«, kot je rekel partizanski general, več kot trideset tisoč italijanskih okupatorjev s fašistično legijo in vsemi generali in vojnimi zločinci vred, ne da bi enega samega postavil pred sodišče, medtem ko brez sodbe pobije tisoče domačih nasprotnikov, ni ravno prepričljiv dokaz cilja osvoboditve. Takšen osvobodilni boj je že sam po sebi velika prevara.

Osvobodilni boj, ki je vojno v Sloveniji v resnici podaljšal še za en teden, ko je bil drugod po Evropi že mir, in tako terjal še mnogo domačih žrtev, ne da bi pridobil en sam kvadratni meter ozemlja, ki je pustil velike dele slovenskega ozemlja v Avstriji, v Italiji, na Madžarskem in na Hrvaškem, predvsem pa osvobodilni boj, ki je po odhodu prvega okupatorja pripeljal drugega, ki je namesto fašističnega nasilja v Sloveniji za petdeset let vzpostavil in vzdrževal komunistično nasilje, pa ni samo največja prevara, ampak tudi največji zločin proti slovenskemu narodu.

Prevaro z osvobodilnim bojem je napovedal že Kardelj, ki je še pred vojno izjavil, da bodo komunisti v pričakovani vojni sodelovali samo, če bo možnost za izvedbo revolucije, podobno kot je Lenin pogojeval udeležbo boljševikov pri bojih med prvo svetovno vojno.

Pesniško je prevaro opisal Oton Župančič, ki je pel, da se je jabolko svobode zlate skotalilo v kri in blato.

Mesarsko grobo jo je predstavil Matija Maček, ki je rekel, da so vedeli za Stalinove zločine, vendar o tem niso hoteli govoriti, da ne bi odvrnili ljudi od partizanov.

Kasneje je o prevari pisala Spomenka Hribar, ki je osvobodilni boj štela za krinko in ga primerjala s teatrom, kjer na odru pred kulisami nastopajo nepomembni igralci – komunisti pa vlečejo poteze za kulisami.

Zanimiva je reakcija nekdanjega predsednika Milana Kučana, ta bi rad kar z ukazom, kako tisti, ki že 60 let pogrešajo svojce, pomorjene v neznanih brezni in jamah, smejo žalovati in kaj pri tem smejo ali ne smejo govoriti. Še kot predsednik nam je ukazal, naj ne govorimo o preteklosti, čeprav sam s svojimi varovanci neprestano živi v preteklosti. Prof. Stanovnik se je v Rogu samo odzval na njegovo zahtevo, naj zločinska preteklost postane temelj naše sedanosti in prihodnosti.

Nekateri drugi, ki ne vedo ali pa nočejo vedeti resnice, pripovedujejo, kako jim v partizanih ni nihče ničesar govoril o komunizmu in revoluciji, ampak le o boju proti okupatorju. Ti se sprenevedajo ali pa so naivni, ker ne vidijo, da je prevara prav v tem, da so jim govorili in jih prepričevali, da gre za boj proti okupatorju, niso pa jim povedali resnice o revoluciji in komunizmu, zato so šli v lažnem prepričanju v partizane.

Janez Kokalj

ZAKAJ SEM ŠEL K DOMOBRANCEM?

To pisanje je dodatno, izpopolnjeno pričevanje domobranca Janeza Kokalja iz Ihana pri Domžalah. Po nemškem vdoru in začetku njihovega nasilja je bil simpatizer - ne komunistov temveč odpora proti okupatorju, kot so bili praktično vsi Slovenci, saj so bile prve oborožene skupine v začetju vaščanov, ki so jih oskrbovali s hrano in vsem potrebnim ter celo z orožjem, ki so ga imeli skritega, ko so ga potrebovali od razpadle jugoslovanske vojske.

Moje pripovedovanje bom začel s časom, ko so Slovenijo zasedli trije sovražniki: Nemci, Italijani in Madžari.

Vojna z Nemčijo se je začela na Cvetno nedeljo, 6. aprila 1941 leta. Trajala je samo nekaj dni, kajti trhla stavba Jugoslavije je kmalu razpadla.

Pripovedoval bom samo o dogajanju na Gorenjskem kjer sem bil rojen. Ko so naše kraje zasedli Nemci, mi je bilo 13 let.

Nemci so takoj začeli ponemčevati priimke in krajevna imena. Kmalu so vzpostavili policijsko uro, tako da po osmi uri zvečer in do šeste ure zjutraj ni smel biti na cesti noben človek. Začeli so izseljevati duhovnike in učitelje. Če smo izvedeli, da se v kateri cerkvi še nahaja evharistija v tabernaklju in da je kje še ostal kak duhovnik, so šli domači ponj, da je obhajal vernike, zaužil preostale hostije in se po blagoslovu tiho poslovil. V neki cerkvi, je ob tako žalostnem slovesu nek moški zaklical: Gorje nam, sedaj nas je še Bog zapustil!

Partizani so se pri nas pojavili že osmega avgusta 1941 leta. Napadli so nemški avtomobil. Takrat smo v Ihanu prvič videli partizane. Že prvega septembra 1941. leta so ubili Nemca na domžalskem mostu, za povračilo pa so Nemci ustrelili deset talcev- Slovencev. Nismo razumeli, zakaj partizani to počno. Spraševali smo se ali ni neprimerno večja škoda, če izgubimo deset Slovencev za enega Nemca. Zaradi smrti enega Nemca se vojna ne bo nič prej končala. Vendar se je to ravnanje ponavljalo po Gorenjskem še dolgo časa.

Nemci so oklicali mobilizacijo v vojsko. Prvi vpoklicani letniki so bili 1923 in 1924. 11. januarja 1943. leta so se morali javiti na zbirališču. Nepopisno težko je bilo slovo od domačih ob zavesti, da morajo fantje na fronto, kjer se bodo borili za Nemce. Nekaj teh fantov je pobegnilo v partizane, njih družine pa so zato Nemci izselili.

Ko so se pojavili partizani, smo praktično vsi vaščani sodelovali z njimi. Velikokrat so prišli k nam, prisedli k kosilu ali večerji in tudi sicer smo jim pomagali, npr. s toplimi nogavicami in puloverji.

Nekega takega večera nam je partizan V. F. pokazal dolg nož in pojasnil, »da je s tem nožem zaklal že 12 ljudi«. Vsi smo osupnili. Partizan je z nožem vihtel po zraku in bilo nas je groza. Ko je bahavo odšel, smo odločili, da s partizani ne bomo več sodelovali.

Odslej smo se vedli do njih dokaj zadržano..

Sredi leta 1943 pa so tudi v Ihanu začeli pobijati nedolžne ljudi. Med prvimi so mučili in umorili Albino Hribar, po domače Markovo, nato Hribar Grega, po domače Cizarjev, potem Gnjezda Franca, po domače Jakčev. Kmalu nato so ubili Kralj Janeza, po domače Maganovega, Nakrst Franceta, po domače Brinovčevega in otroka Učakar Cirila, po domače Špelčenkovega, ki je imel komaj 10 let!

Vse te žrtve so na vse mogoče načine strašno mučili in pobili, nekatere tudi s krampom.

Te žrtve sem osebno dobro poznal; vsi so bili verni, pošteni in zavedni Slovenci in to je bil njihov »greh«.

Vse to ugrabljanje, mučenje in pobijanje v gozdnih grapah – med tem ko so domačinom lagali, da njihovi svojci zadovoljno delajo v partizanih ter so izsiljevali od njih boljšo njihovo obleko, obutev in hrano, so partizani izvajali več kot leto dni prej, predno so se v Domžalah organizirali domobranci (8. avgusta 1944 leta). Vse krvavo nasilje in umori so bili vzrok – in samo to – da so preživeli fantje stopili v obožen odpor in si pomagali, kakor jim je bilo mogoče.

Ali so imeli ti fantje pravico živeti in braniti življenja svojih domačih -?

Ker pa so ljudje zaradi nasilja in umorov partizanov izgubljali zaupanje vanje in so mnogi prevarani od njih pobegnili so njihove grupe oslabele. Zato so konec leta 1943 začeli z mobilizacijo po vaseh. Prišli so tudi po mene. Med partizani je bil tudi naš sosed. Ko me je videl je rekel: »Kaj pa bomo z otroki in babami v gmajni«? Na besede tega soseda so me pustili doma. Sredi leta 1944 so ponovno mobilizirali. Predno so prišli k nam, sem se jim skril. Nestrpno sem čakal, da bi se ustanovili domobranci. Bil sem med prvimi, ki se jim je javil. Star sem bil 16 let, to je bilo sredi avgusta 1944. leta.

Moj oče je bil velik nasprotnik Nemcev. Na nemško poveljstvo je prišla ovadba, da Franc Kokalj podpira partizane, Tretjega marca 1944. leta je skupina gestapovcev obkolila našo hišo, aretirala očeta in ga odpeljala v zapor v Kamniku. Tam so ga zasliševali, sprva nenasilno, ko pa le ni mogel ničesar priznati, kar so mu lažno nastavljali, so začeli s prisilo in mučenjem. Ker pa le ni bilo nobenih prič, ki bi govorile proti njemu, so očeta izpustili po treh tednih. To je bilo na dan Sv. Jožefa, 19.

marca. Doma je mas močno skrbelo, da bi očeta odpeljali v Begunje za talca in tam ustrelili, nas ostale pa izselili.

Vsi srečni smo bili, ko smo zagledali očeta, ki se je vrnil iz nacističnega zapora. Oddahnili smo se od grozne more. Pa sreča ni trajala dolgo. V začetku septembra leta 1944 se je našemu domu približal nek partizan in streljal na očeta, ki je bil v hlevu pri živini.

Partizanska krogla je zgrešila, v nas pa je vstal strah ob zavesti, da očetu grozijo s smrtjo. Domači in prijatelji smo ga nagovarjali, naj gre v Domžale, da bi bil varen. A ni hotel oditi. »Saj nisem nobenemu nič slabega storil, dobrega pa veliko,« je dejal.

Čez slabih 14 dni so se spet pojavili partizani. Uboga mama je slutila njihov namen in jih za božjo voljo prosila: Poberite nam vse, samo očeta nam pustite pri življenju! Pa je partizan odgovoril: »Tudi to bo še prišlo«. Hladokrvno je nameril puško in sprožil. Oče je omahnil v krvi.

Za očetovo smrt sem izvedel v Kamniku, kjer je bilo zborovanje domobrancev. Poveljnik Hummer je pred svojim nagovorom povedal, da so v soboto 16. septembra zvečer partizani ustrelili posestnika Franceta Kokalja iz Bišč. In to je bil moj oče.

Ko sem se šel posloviti od očeta na mrtvaškem odru, me je spremljalo 14 domobrancev. Na postojanko smo se vračali po isti poti, če bi šli po drugi, bi nas vse postrelili, ker so nas čakali v zasedi.

Res so partizani izpolnili, kar so obljubili, ko so ubili očeta. Prišli so sredi novembra in hišo popolnoma izropali.

Vse so naložili na naša dva voza, enega pa so pripeljali iz graščine na Mali Loki. Za vozove so privezali živino, nanje pa nametali zvezane prašiče in kokoši ter vse žito in hrano iz shrambe, posteljnino, obleko in posodo. Niti žlice nam niso pustili, tako da je bila mama prisiljena s hčerkami zapustiti izropani dom in v Domžalah iskati zavetja.

Pri domobranci sem bil »purš« kurata Borisa Kerča in zato v patrolje nisem zahajal. Neki dan so me domobranci vzeli s seboj, ko so naredili preiskavo v neki hiši v Moravčah. Ko sem vstopil v hlev, sem zagledal v njem naša dva konja. Kako je konj zarezgetal, ko sem ga potrepljal po vratu, spoznal me je.

Prišel je odločilni 8. maj 1945. Kakor iz drugih postojank, so se domobranci tudi iz domžalske umaknili v Vetrinje. Do Križev je bila pot precej prosta, naprej pa je bila velika gneča na cesti. Poleg mnogih civilistov so se pomikali Vlasovci in Nemci.

Ko smo dospeli do mostu čez Tržiško Bistrico sem zagledal na sredi mostu naša dva konja, vprežena v prazen voz. Partizani so nas obstreljevali in granate so padale vse vkrižem. Bil sem med zadnjimi v koloni. Hotel sem pognati konje, toda eden je bil močno ranjen in ni se dalo v splošni gneči. Težko sem jih pustil na mostu Videl sem jih kot del boječine mrtvega očeta. Žalosten sem se pridružil koloni odhajajočih.

Ko sem prišel do Sv. Ane, je bila tam manjša baraka. V njej so bili domžalski domobranci, ki so me na poti prehiteli. Ustavil sem se pri njih. Po kratkem času pa sva s prijateljem nadaljevala pot proti tunelu. Komaj sva se oddaljila slabih sto metrov, pa je privršala granata in padla na to barako. Smrtno zadet je bil Mežnarjev Ivan, oče treh nedoraslih otrok, ostali domobranci so bili ranjeni. Šele v Vetrinju sem izvedel, da je bil Ivan tam ubit. Ranjence so prepeljali v bolnišnico v Celovcu, po okrevanju pa so prišli v taborišče Vetrinje.

15. maja sem prišel v Vetrinje, kjer sem bil do 18. maja, ko so nas Angleži s prevaro, da gremo v Italijo, zapeljali v Pliberk, kjer so nas obkoljene in neoborožene predali komunistom.

Nagnali so nas v živinske vagonne, nakar se je začelo: zahtevali so ure, prstane, verižice, nalivna peresa, denar, čevlje in celo hlače. Ker sem videl, kakšna »lakota« je po vsem tem, se hitro po šivu prerezal čevlje, da sem lahko ostal v njih. Po kratkem času so vagonne zapečatili in nas odpeljali do Slovenj Gradca. Tu so nas nagnali v vojašnico, kjer smo ostali tri dni, medtem pa so odbrali vse oficirje, poveljnike postojank in domobranske kurate, in jih odvedli. Nikoli več jih nismo videli Naš kurat Boris Kerč nam je malo prej podelil vesoljno odvezo, potem pa so odgnali tudi njega.

Po treh dneh, na praznik Sv. Rešnjega Telesa so nas gnali zopet na železniško postajo in v živinske vagonne. Vlak je peljal le nekaj časa, ker naprej je bila železniška proga razdrta. Nagnali so nas iz vagonov, da smo peš nadaljevali pot od Mislinja do Velenja. To je bil en sam križev pot priganjanja, psovka, pa molitve na drugi strani.

Hodili smo ponoči. Nekateri so izrabili temo in se izgubili v gozd. Tudi jaz sem nagovarjal brata za beg, pa je odgovoril: »Kaj bo pa z mamo in sestrami, ko pridejo za nami Nekaj dni bomo zaprti, potem pa nas bodo izpustili.«

Po nekako štirih ali petih urah smo prišli do Velenja, tam pa zopet v vagon. Prvega junija je vlak zapeljal na celjsko postajo. Tu pa je nas čakal pekel podivjanih komunistov.

Ko je vlak obstal, je zaoril divji hura kričanja, pa razbijanja po vagonih. Partizani so začeli odpirati vagon.

Če bi bilo mogoče z besedo opisati grozo, ki smo jo zrl iz odprtih vagonov: podivjane zveri, so se zaganjale v nas s koli, puškinimi kopiti, z biči, pestmi in pljunki, polnimi divjega sovraštva, maščevanja in sle po mučenju; če bi bilo mogoče z besedo opisati...

Skočiti je bilo treba iz vagona v žrelo tem zverem, med »špalirjem« udarcev in psov. Nastavljali so nam noge, da smo padali, na tleh pa so nas brcali, udarjali in vlekli za lase.

Ta človeška podivjanost mi ne gre iz spomina. Posebno v nočeh mi stopajo pred oči ti grozni prizori.

Končno so nas uravnali pred celjsko postajo v štiristope in močno zastražene pognali skozi mesto. Ob straneh so se ustavljali civilisti in začudeni strmeli v nas. Nekateri obrazi so bili polni sočutja, spet drugi so vpili in zmerjali. Toda saj niso vedeli, kdo smo. Morda pa je bilo koga strah pred divjimi komunisti, zato je bilo nevarno kazati sočutje.

Partizani so nam ukazali, da smo skandirali v koraku: »Mi smo bela garda, izdajalci in morilci slovenskega naroda! Vsake toliko smo morali pasti v prah in ga poljubljati – slovensko zemljo. Komisarji na konjih, pa so udarjali z bičem po glavah...

Na poti je ležal umirajoč domobranec, spoznal sem ga. Bil je Tomaž iz domžalske postojanke. Hotel sem se skloniti k njemu, pa me je bič oplazil po glavi, da se mi je zvrtele, Umirajočega Tomaža na tleh pa je zmlal komisarjev konj.

»Ob Bog, saj tudi ti vidiš!« sem vzdihnil. Po dolgem času pretepanja, zaničevanja, ponižanja in vpitja s kletvijo in psovskami smo prišli v Teharje.

Pred vhomom v taborišče je bil velik kup nahrbtnikov, kamor smo morali tudi mi odložiti vse kar smo nosili: »Pri katerem bomo našli še kaj, bo takoj ustreljen«! je kot jesihar vpil zajeten partizan.

Stali smo v vrstah, si brisali krvave obraze, ravnali izpahnjene ude in z očmi iskali brate in prijatelje.

Partizani, razen stražarjev, so bili na »posvetu«.

Čez čas je nek partizan zagledal domobranca, s katerim sta bila nekaj časa skupaj pri partizanih. Poklical ga je, ga obsoval, s pestmi in brcami ga je obdeloval, nazadnje pa mu je ukazal, da pokliče iz vrste vse domobrance iz domžalske in šentviške postojanke. Fant je poznal tudi mene in tako sem se znašel v skupini 35 izbranih »zločincev«.

Ko so nas tako odbirali, sem videl, da se je nek partizan spravil nad prijatelja Miho. Ukazal mu je, da sleče vojaško bluzo in hlače. Takoj ga je obkolila skupina poželjivih partizanov, ki ga je začela pretepati in udarjati po njem z vsem kar jim je prišlo pod roke.

Kakšen je bil konec, nisem dočakal, ker so nas odgnali v klet, ki so ji rekli bunker.

Pred vhomom so nam vezali roke na hrbtu z žico, nato pa pognali proti vratom, kjer sta stala dva partizana s kolom v rokah.

Stopnic, ki so vodile v klet, noben domobranec ni prestopil, kajti udarci s kolom so bili tako silni, da je vsak kar odletel na dno kleti.

Ko sem se znašel v napol temnem prostoru, se je izluščilo iz teme nekaj groznega. Pogled sem zadiral v temni prostor in svojim očem nisem mogel verjeti: Obešeni za noge z glavo navzdol, bos, v srajciah in hlačah, so viseli kot zaklana živina v mesnici - domobranski oficirji in podoficirji in morda še kak, ki se je »pregrešil kot jaz«. Negibni in brez glasu so bili ti živi mučenci, pod njimi so bile mlake krvi...

»Moj Bog, ali je mogoče? Reši jih teh nečloveških muk«! sem prosil. Boga.

Ne vem, koliko časa sem zrl v ta satanska mučenja. V dno duše so me bolela, ker jim nisem mogel pomagati. Najraje bi umrl. Bog ve, kaj vse še čaka nas?

Glasno sem začel moliti rožni venec, pripravljali smo se na smrt. Roke sem imel tako trdno zvezane, da jih sploh nisem več čutil, otekale so mi.

Proti večeru je prišel v klet mlad partizanski oficir. Vstal sem in ga prosil: »Tovariš, ali vas smem nekaj prositi?»

»Lahko«, mi je odgovoril.

»Ali bi mi hoteli žico malo razrahljati, ker že ne čutim več rok«?

Malo je pomislil in me vprašal: »Koliko si star, kje si bil pri domobrancih, kaj si delal?»

»Sedemnajst let imam. Bil sem kuratov purš v Domžalah«, sem mu odvrnil.

Poklical je stražarja in mu ukazal: »Razveži ga!« Še dve mladoletnika sta ga prosila isto kot jaz. Tudi za ta dva je ukazal stražarju, da jih razveže.

Saj ni bilo verjetno, da je v tem peklu še kaka dobra duša med vodilnimi. Za takrat nam je rešil življenje, ta dobri oficir.

Prepričan sem, da je prošnja mojega pokojnega, skrbnega ata izprosil pri Bogu ta čudež.

Iz kleti nas je ta oficir in vodil v kuhinjo ter nam postregel s krožnikom juhe in koščkom kruha. Solznih oči smo mu bili hvaležni.

Iz kuhinje nas je odpeljal v »A« barako. Še isti večer, že precej pozno, mi je prinesel nekaj koščkov kruha zavite v odejo in mi zabičal, da moram biti tiho.

Prosil sem ga še za brata Franceta, ki je bil v baraki »B«, da bi prišel k nam, pa je dejal, da je to nemogoče.

Po tem večeru tega oficirja nisem videl več, kljub temu, da sem ostal v Teharjah še dva meseca.

Vse domobrance, s katerimi sem bil skupaj v kleti, so še isti večer pomorili, le mi trije smo se rešili.

Slišal sem, da neki fantje hodijo partizanom pospravljat za košček kruha. Čez nekaj časa sem tudi sam z nekim fantom poskusil srečo.

Vse dopoldne sva se morala plaziti po trebuhu in z usti pobirati cigaretne ogorke in papirčke. Odločil sem se, da tudi če umrjem lakote, se ne bom javil nikoli več.

Medtem, ko smo v vrstah korakali po menažo, so nam partizani ukazali, da pojemo domobranske pesmi. Peli smo tako navdušeno, da so se Teharje tresle. Čeprav sestradani, ponižani in polni uši, smo peli s ponosom. Tega ne bom pozabil nikoli.

Ko se je nekega dne moj vaščan, družinski oče treh otrok, poleg mene zgrudil mrtev zaradi sončarice, sem se partizanu ponudil, da mu ga pomagam odnesti iz taborišča. Ko sva ga zvrnila v protitankovski jarek, sem skočil za njim, da bi ga naravnal, pa mi je partizan zagrozil z brzostrelko: »Izgini ven, če na boš še ti ostal notri!»

Bili so dnevi, ko je bil partizanski sadizem nad nami enak satanskemu.

Nagnali so nas, da smo morali nositi v breg težka debela, oni pa so se norčevali iz nas, se smejali in nas pretepali. Ko smo deblo z največjo mujo prinesli na vrh, so ga zvalili po bregu navzdol in morali smo znova ponj.

Pri tem početju so nas opazovali civilni jetniki iz svoje barake, nas pomilovali, jokali in molili za nas.

Za hrano so nam dajali umazano črno vodo, v kateri je plavalo nekaj posušene zelenjave. Zato smo tako hitro oslabei in oboleli. Dobil sem krvavo grizo. Bil sem tako slab, da nisem mogel iti po menažo. Nek domobranec, bolničar mi je nosil usedlino čaja in kave iz kuhinje.

Na obeh stegnih so se mi odprle rane, ležati sem mogel le na hrbtu. Poleg vseh težav so nas nadlegovale še uši, ki jih je bilo vsak dan več, čeprav smo jih uničevali. Ponoči pa so na nas padale s stropa stenice in nas neusmiljeno žrle skupaj z ušmi.

Pod kuhinjskim oknom je bila velika umazana luža. V to zeleno lužo so partizani metali koščke kruha in odvišno hrano. Domobrancem so dovolili da so po tej zeleno-umazani luži loviti moker kruh. To je bila partizanom posebna zabava.

Občasno so prišli iskat nekaj domobrancev, da so šli pospravljat skladišče. Ko so jih zatem pregledali, so pri nekem domobrancu našli nekaj fižola v žepu. Takoj so partizani nas poklicali v zbor in ustrelili tega fanta. »Da boste vedeli, kako smo poštene!« Nekateri domobranci so ob tem samo lahko zakašljali.

Vsak dan ponoči pa so prihajali v taborišče tovarnjaki in domobranci odpeljavali v smrt.

Najprej so prišli na vrsto skupina »C«, ki so bili na prostem, na dvorišču. Vsi ti fantje so bili od dneva, ko so jih prignali v taborišče pa do dneva, ko so bili odpeljani za umor, noč in dan na bodečem šodru, podnevi izpostavljeni žgočemu soncu, ponoči pa vlažni rosi, mnogi boski,

v sami srajci in celo brez hlač. Partizanom je vse od domobranske obleke prav prišlo.

Ko je bilo veliko dvorišče skupine »C« izpraznjeno, so prišli na vrsto domobranci iz skupine »B« v baraki. Vstopali so na tovarnjake ravno za našo barako, tako da sem vse opazoval skozi špranjo. Neko noč sem videl brata Franceta, ki je bil zvezan z bratranceom Andrejem Rodetom, Lojzetom Starinom in še enim, ki ga nisem poznal. To noč so vezali po štiri skupaj. Dva sta gledala naprej in dva nazaj. Ko bi bil vedel brat, da se še zadnjikrat poslavljam od njega!

Dne 1. avgusta smo se morali zbrati v zbor. Klicali so imena treh domobrancev, med njimi tudi mene.

Bratranec Nace mi je dejal: »Janez, kličejo te, domov boš šel.«

»Ja, Nace, v večno domovino«, sem mu odvrnil.

Vsak večer, ko so domobrance skoraj že vse odpeljali v smrt, smo dobili ob isti uri majhen košček koruznega kruha. Tudi ta večer sem ga dobil, a ni bilo časa, da bi ga bil pojedel.

Vsem trem so zvezali roke na hrbtu in nas napodili na tovarnjak, ki nas je odpeljal neznano v noč. Vsak od nas si je mislil, da se sedaj bliža konec. V mislih sem se poslovil od mame in sester, za katere nisem vedel, kje so. Vso pot sem molil.

Čez nekaj časa se je tovarnjak ustavil pred neko stavbo v Celju. Prignali so k nam še tri civiliste in nas močno zastražene odpeljali. Okoli polnoči smo prispeli v Ljubljano v poslopju OZNE.

Ob vstopu smo se morali popolnoma sleči, nato so nas pregledali. V sobi, kamor so nas zaprli, je bila mlakuža krvi. Nekdo iz sobe nam je svetoval, naj ne gledamo skozi okno, kajti včeraj so enega prav zato ustrelili.

Bilo je menda okoli polnoči 16. avgusta, ko me je prišel iskat stražar in me vodil na zaslišanje. Zasliševal me je mlad, hinavsko prijazen oficir ob majhni mizici, na kateri je imel cigarete in revolver: »Fant, če boš po pravici govoril, ti ne bo nič hudega, če ne, te bom pa kar tukaj ustrelil«, je dejal.

»Potem pa to storite čim preje, da bom rešen. Če se bom lagal mi ne boste verjeli, če bom govoril resnico pa tudi ne.

Anton Drobnič

ŽIVETI V BREZPRAVJU

Škof dr. Gregorij Rožmann je bil leta 1946 po komunističnih oblasteh obsojen na montiranem sodnem procesu, ki je šolski primer zlorabe sodstva v politične namene. Še danes, šestnajsto leto demokracije v Sloveniji, ta sodna in politična sramota ni razveljavljena, škof pa opran krivde. Krivcev za to je veliko.

V sodbi komunističnega sodišča proti Rožmanu in tudi v današnjem nadaljevanju komunistične proticerkvene gonje je na primer zelo izkoriščana obtožba, da je demptoris iz leta 1937 o komunizmu kot radikalni varianti socializma štel komunizem za največjo zlo in nevarnost tistega časa.

Rožman komunizmu ni nasprotoval kot političnemu gibanju, ampak predvsem z verskega in moralnega stališča.

V pastirskem pismu o nevarnosti brezbožnega komunizma je novembra 1943, ko je bil mimo že drugi vrh revolucionarnega nasilja v Sloveniji, zapisal: »Vem, da mi bodo zagovorniki komunizma in še nekateri zaslepljeni katoličani očitali, da se s pastirskim pismom vmešavam v politiko, kar ni zadeva škofa in kar ne spada v cerkev. Toda, predragi verniki, boj proti brezbožnemu komunizmu ni politika, ampak verska zadeva, saj se vendar vere tiče, vere v Boga, posebno še naše krščanske vere.

Zavračati brezbožne nauke, braniti resnice naše svete vere, je verska zadeva in verska dolžnost.«

Poglejmo obtožbo bolj natančno: **Roesener ni izrekel Rožmanu pri-taknjenih besed, »da popolnoma soglaša z nacistično politiko«.**

To komunistično sodno laž je škof Rožman odločno zanimal. Zapisal je:

»Zavedal sem se, kaj je nacistična politika naredila proti cerkvi in duhovnikom. Nacistična politika je na stotine duhovnikov zaprla in iz-gnala, prepovedala je slovenski jezik celo v cerkvi, pri molitvi in petju, odstranila je verouk in verske znake iz vseh šol, zaplenila je vse cerkve-

no premoženje med tem vse posestvo škofije in verskega sklada, škofijsko gimnazijo in semenišče z vsem inventarjem, knjižnicami in učnimi pripomočki, pobrala je osebno imovino pregnanih duhovnikov itd.«

In k vsemu temu naj bi bil škof izjavil, da je z nemško nacistično politiko sporazumen! Kdo bi mogel kaj takega verjeti?

Škof te roparske politike ni odobral, marveč je ponovno proti njej protestiral, tako neposredno na naslov nemških oblasti, kakor hitro se je odprla poštna zveza z nemško cono, pa tudi preko Svete stolice.

Nič ne pomaga ne škofovo zaničanje in ne logičen premislek. Komunisti in njihovi sopotniki iz sovraštva do cerkve, raje verjamejo ponarejeni izjavi nemškega nacista, kot slovenskemu katoliškemu škofu in svojemu lastnemu razumu.

Nekoč, morda ni daleč dan, ko se bo tudi ta led otajal.

Škof Rožman z materjo in s sestro na avstrijskem Koroškem

OZNOVSKA BAZA NA STRAŽNJEM VRHU

Črnomaljske gorice na Stražnjem vrhu, ki so se razprostirale na po-bočju nedaleč od Črnomlja proti Rogu, so po prihodu Ozne ostale strogo izolirano in zaprto območje. Ozna je na celotnem območju odvzela vsakršno pravico do posesti tudi s skrajnimi sredstvi. Če je bil kdo v bližini sumljiv, je za njim kmalu izginila vsaka sled. Ozna je območje, na katerem je bilo več deset zidanic spremenila v skrito, varovano obveščevalno središče. Zidanice so ji bile za prijetno in varno nastanitve. Najtežji dostop do njih je bil iz Črnomlja. Na tej strani so bili zato skopani protitankovski jarki in postavljeni zidovi pred morebitnimi napadi. Straže so bile podnevi in ponoči.

Maček je bil edini, ki je imel svojo zidnico in ta je bila tudi najbolj opremljena. Z Brilejem in njegovo tajnico Cveto Zimic, ki je pozneje postala moja žena, sem bil skupaj v nekoliko večji zidnici, ki je bila nad Mačkovo. V njej sta bili tudi kuhinja in jedilnica. To je bilo nekakšno administrativno središče, kjer smo imeli tudi partijske sestanke. Po zidanicah naokrog so bili tudi drugi oddelki: Apihov, Ivanušev, Šilihov, Zoretov. Zaradi konspiracije brez Mačkovega dovoljenja ni imel nihče pravice, da bi hodil po oddelkih. Nismo smeli govoriti niti o tem, kje smo in kaj delamo.

Poleg oznovskih oddelkov je bila v zidanicah tudi zaščitna četa, v kateri je bilo okrog 45 posebej izbranih partizanov. Ta četa je bila najbolj zanesljiva. Spremljala je člane CK ko so odhajali na teren. To je bila elita, katere borci so bili zelo dobro oblečeni in oboroženi. Veliko jih je bilo zlasti iz Device Matije v Polju, iz področja, kjer je bil Maček doma. To so bili najbolj zagrizeni komunisti, člani Partije in Skoja.

Zaščitna četa je imela svojo kuhinjo, mi v oddelkih svojo in Maček, ki se je izgovarjal, da ima čir na želodcu, svojo. Hrane smo imeli, kolikor smo je želeli. Na izbiro je bilo tudi meso. Pilo se je veliko. Zjutraj je bilo na mizi po tri litre žganja, pet litrov vina, ocvrta jajca in meso. Intendant, ki je bil pogosto pod vplivom alkohola, je z dvema italijanski-

ma mulama stalno dostavljal sode vina in vreče suhih klobas. To se je živelo! Vode nismo pili nikoli. Ne vem, od kod je intendant vse to jemal? Tudi denarja je bilo, kolikor ga je bilo treba.

Pošta je prihajala po kurirski mreži. K nam so jo nosili kurirji iz sprejemnice, ki je bila od našega centra oddaljena nekaj kilometrov v smeri Črnomlja. To je bila majhna lesena zidanica. V njej sta bila poleg kurirjev še krojač in čevljar. S to sprejemnico smo imeli telefonsko zvezo.

V vasi, nekaj petsto metrov pod bazo, je imel Maček ženo z otrokom in njeno materjo.

Na oznovsko bazo, ki je bila v strogi konspiraciji, ni prišel nihče drug kot samo tisti, ki smo delali na njej. Prehoda ni bilo in vsenaokrog so bile straže. Maček je bil nedostopen. Izjemoma so na bazo prihajali nekateri člani CK, med njimi zlasti Kidrič, njegova žena Marjeta Leskošek, za Partijo najbolj zanesljivi člani ter sovjetska misija, ki je bila v Beli Krajini.

Moja naloga je bila, da ob partijskih praznikih odprem proslavo in nagovorim navzoče. Govoril sem tudi, ko so podeljevali odlikovanja. Maček ni nikoli govoril. Pred številnim občinstvom ni znal govoriti. Člani sovjetske misije so bili na proslavah v ospredju, kot najbolj počaščeni. Sedeli so med Mačkom in mano.

Med oznovskimi oddelki

Ko sem bil kot partijski sekretar po Mačkovi vrnitvi iz Drvarja na sestanku, ki ga je Maček sklical, je posamezne člane takoj zadolžil za posebne naloge pri prevzemanju oblasti ob koncu vojne. Maček je predstavil linijo Titovega štaba in navedel, kaj je treba ob koncu vojne storiti. Pripraviti se je bilo treba na to, da se bo brez zasliševanja in sojenja množično likvidiralo. To je bilo čisto po rusko, tako je delal Stalin. Do stikov med oddelki je lahko prišlo samo v Mačkovi navzočnosti ali z njegovim dovoljenjem.

Če je bilo treba med oddelki vzpostavljati stike, so načelniki oddelkov prišli k Mačku in razpravljali pred njim. Tudi vsi stiki baze z

zunanjim svetom so potekali prek Mačka. Za telefoniranje zunaj baze je bilo treba dobiti Mačkovo dovoljenje.

Neoviran dostop v oznovske oddelke je Maček dovolil samo Brileju, ker je pisal poročila. Za Mačka je bilo najpomembneje, da mu Brilej za Tita napiše dobro poročilo o njegovem delu in o delu Ozne v Sloveniji. Maček je nad seboj priznaval samo CK KPJ oziroma Tita, Rankovića in Kardelja.

Maček in njegov namestnik Brilej se nista najbolje razumela. Na mesto namestnika načelnik a Ozne za Slovenijo je Brileja določil CK. Maček ga je moral sprejeti, čeprav ga je sovražil, vendar pa mu je bil nujno potreben, saj sam ni znal napisati poročila. Čeprav je bil polpismen, je Brilejevo poročilo vedno pazljivo pregledal in odločil kaj mora popraviti. Z Brilejem ni govoril mirno, temveč je vpil in se drl nanj. Brilej je moral prvotno besedilo vedno popravljati, ne le enkrat, včasih do štirikrat. Trajalo je tudi po več dni, da so pripravili poročilo Titovega štabu.

Brileju je tipkala njegova tajnica Cveta Zimic, ki je bila pred vojno učiteljica na Dolenjskem. Zgodaj je šla v partizane. Najprej je bila v Gorjanskem odredu, pozneje pa je prišla v divizijo, ker sta bila Brilej in Popivoda. Ker je bila sposobna, so jo poslali k Mačku. Ni bila groba, vendar pa Mačku to ni ugajalo. Maček je iskal osebo, na katero se je lahko drl in se izživljal nad njo. Zato ga Cveta ni ga mogla prenašati. K njemu je nato prišla Vida Kulovec, ki je bila vosovka in je bila presrečna, da dela za Mačka.

V CK so ugotovili, da je Maček po svojem značaju in naravi ustrežnejši za načelnika Ozne kot Kidričeva, ki je vodila Vos. Da so se odločili za Mačka, je bilo krivo tudi podcenjevanje žensk, češ kako naj ženska vodi Ozno. CK je za vodenje Ozne potreboval človeka, ki bi bil brez ugovora pripravljen na množične likvidacije. CK se je z Mačkom in njegovim delom strinjal. In kakor je za poveljce pobojev odgovoren Maček, je odgovoren tudi CK.

Zdenka Kidrič je imela z Mačkom stalne stike. Vsak teden je bila vsaj enkrat na Stražnjem vrhu. Na konju jo je spremljal mlad, postaven osemnajstleten fant. Medtem ko je Marjeta razpravljala z Mačkom, je njen spremljevalec moral čakati v bazi. Zadrževal se je v zaščitni četi.

Potem pa je bilo slišati, da pripoveduje, kako mora zadovoljevati njene spolne potrebe. Pritoževal se je, da mu je dovolj njenega stalnega nadlegovanja.

Medtem ko je bila Ozna na Stražnjem vrhu, je bil CK v Rogu na bazi 20. V strogi konspirativnosti je ostal do konca vojne. Baza je bila dobro skrita in zakamuflirana.

Člani partijskega vodstva v Rogu so bili dobro preskrbljeni. Živel so v lesenih barakah, ki so bile dobro zgrajene in opremljene. Hrane je bilo vedno dovolj na za-

logi. Jedli in pili so, kolikor so hoteli. Tudi prašiče so imeli in vseh vrst pijače. Dobro so živeli: Laskošek, Marinko Kidrič in tisti, ki so bili z njimi.

Kjer je obstajala nevarnost spopadov, ni bilo voditeljev, ne komandanta ne komisarja. Vse se je skrivalo po bunkerjih. V njih ni bilo poguma ali tveganja.

Skrivanje po bunkerjih je bila najpogostejša vojaška taktika. Povsod so imeli bunkerje, v katere se je vodstvo zateklo v sili. Kamor so prišli, so teren najprej počistili z likvidacijami.

Vsako sovražno ofenzivo je politično in vojaško vodstvo prebilo v bunkerjih. Nihče od vodilnih se nikoli ni bojeval, partizanske enote pa so ostajale brez poveljstva. in zato razpadale ali se razbežale.

Tako v italijanski kot tudi nemški ofenzivi je vodstvo ostalo brez zvez z enotami. Te so prepuštili usodi. Obveljalo je načelo:

“če sem komandant ali član CK, poskrbim, da rešim glavo”. Dejansko ni v ofenzivah padel niti en član CK. Edini, ki je padel, je bil Vito Kraigher, ubit tik pred koncem vojne. Vsi drugi so ostali nedotaknjeni.

Ko je bila ogrožena varnost CK, žrtve niso bile pomembne. Oni so se poskrili v bunkerjih; glavno je bilo, da rešijo svoje glave in po ofenzivi

spet pridejo na dan. To so bile grozne stvari, pa tega danes nihče ne izpostavlja. V vodstvu so ostali vsi živi, na drugi strani pa so bile razbite brigade, stotine padlih in še več ujetnikov.

Po italijanski roški ofenzivi so šli iz Roga in Dolenjske v Dolomite, po dolomitski ofenzivi pa so se vrnil v Rog. Iz bunkerja v bunker...

Korošec ZAKAJ —?

*Mi smo odšli
brez zmage, slovesa,
ker tako je velel
nerazumljivi ukaz!*

*Zate smo šli
skozi viharje
in srečanja
s smrtjo v očeh.*

*O domovina,
vse smo ti dali:
sanje mladosti,
želje srca,
nemir hrepenenja,
življenje,
- vse bi ti dali.*

*Za zmago
smo bili prodani,
v sužnje
brezpravne izdani,
osramočeni,
ponižani,
razbiti in mučeni,
nagi,
živi in ranjeni,
v brezna zmetani.*

O DOMOVINA!

Zakaj —?

V BREZNU

*Povej mi brat
kako si umiral v breznu?
Te je rafal zadel,
si si polomil ude,
ko si padal
čez skalne stene
v globino,
na kopico
prestreljenih trupel,
gomazečih v krvavi mlaki
in viharju groze?*

*Žica ti je rezala zapestje
in žejna usta srkala so kri
za poslednji vzdih:
»Zbogom, mati«!*

*S polomljenimi udi
si lovil življenje,
v sopari znoja in krvi
si se dušil.
Na kupu gomazečih trupel
pokrili so novi te mrtvaki.*

*O, ne, fantje, mi vas ne pustimo,
da bi šli pozabljeni iz srca,
za slovensko ste umrli domovino,
slava vaših dni - ne bo prešla!*

»Prvoborci«

»Ali mi lahko kdo pove, kako je mogoče, da je dandanes več partizanov, kot jih je bilo pred šestdesetimi leti«? sprašuje Olga S. iz Celja.

Resnično, v začetku, po 22. juniju 1941 je bilo zelo malo partizanov in političnih terencev. Šele po kapitulaciji Italije je njih število naraslo, dokler jim domobranci niso dali vetra. Tudi večina tistih, ki so se zmotili, da bo skoraj konec vojne, so ušli od njih. Pred koncem vojne pa so se jim nekateri spet pridružili, da bi dobili vsaj drobtine od kosa torte. Te je KP imenovala »petomajski hrošči,« ker so se pridružili tri dni pred koncem.

Še dolga leta po vojni pa so si mnogi pridobivali status borca, tako da so ob pomoči »zanesljivih prič« dokazovali svoje sodelovanje tudi taki, ki so partizanom »prostovoljno« oddali svojega prašiča ali kravo. Ta pripadnost je »dedna«, od očeta na sina in od sina na vnuka. Zato ta kasta narašča.

Ali veste, da je bilo po vojni, ko je okupator odšel iz Slovenije, tukaj deset koncentracijskih taborišč: Teharje, Šentvid, Škofja Loka, Verdreng, Kočevje, Inlauf pri Borovcu, Gotenica, Briga, Rajhenburg, Ig.

Samo mrtvi so popolnoma zvesti, ker ti ne odidejo in se ne spreminjajo.

Nobena žival ne pozna samomora, ker ni zmožna popolnega obupa.

Pomorjena trupla je mogoče zakopati, toda nemogoče je zakopati krivično preteklost. Vedno in vedno se povrača z bolečo zahtevo po razčiščenju.

Pri posameznikih je bilo po sredi maščevanje. Množičen pokol pa je bil načrtovan, kajti nobeno sovraštvo ne potrebuje toliko krvi, da bi se umirilo.

— — — — —

Ni mi bilo do streljanja, vendar ni bilo druge izbire. Izbira bi bila, da bi se skrila in ne bi streljal na tiste, na katere nisem hotel: na nekdanje prijatelje, na zatirane, na zapostavljene, na pravico upajoče.

Onih pa, ki so bili krivi tega stanja, pa ni bilo na fronti.

— — — — —

Svoboda nam je prinesla svobodo, da se lahko izjokamo ali izpovemo našo bolečino ob zasutih breznihi naših dragih, toda kdo more nam ublažiti bolečino ob misli, kaj vse so morali prestati, preden jih je rešila smrt.

— — — — —

Če bomo hoteli kot narod varno in trdno naprej, se bo treba vrniti na začetek, v leto 1941 in odločno pogledati resnico; kako se je začelo? Poiščimo tista dejanja, ki so povzročila začetek nasilja.

— — — — —

Neodvisno od razprav v parlamentu in ne glede na sprejetje ali zavrnitev deklaracije, ki bi obsodila komunistično revolucijo in njeno divjanje na oblasti, se bo treba soočiti z vsemi, tudi najmračnejšimi poglavji nekoč herojske, danes sramotne polpretekle zgodovine!

— — — — —

Seznam vodstva OZNE v Sloveniji konec leta 1945:

Ivan Maček-Matija
Mitja Maležič-Ciril
Mitja Ribičič-Ciril
Vida Kulovec
Niko Šelih-Niki
Vladimir Svetina-Ivo

Toško čelo

*“... Srca mrtva govoriyo
ne pozabite nas nikdar”*

Teharje

Orlov vrh - Cleveland

Mozelj

Midland - Kanada

Park Triglav - Milwaukee

*Kdor zida z lažjo
kdor zida z prevaro,
kdor zida na temelje zla -
ne zida, temveč podira.
Če sebi podira
dela brezumje,
če pa drugim podira
dela zločin.*

Tone Kuntner

**Kočevski Rog - Mesto
molka in težkega spomina**

Neznani avtor

DOMOVINA

*Dokler bom živel, te bom ljubil,
predraga moja domovina;
že dolgo let živim na tujem,
a ti ne moreš iz spomina.*

*Dokler bom živel, te bom ljubil,
predraga domovina,
beseda blaga materina.
Rad govorim jezike tuje
a jezik moj si ti edina.*

*Dokler bom živel, te bom ljubil,
predraga moja domovina,
naroda slovenskega družina.
Med tujim narodom prebivam,
a tvojeja se čutim sina.*

*Dokler bom živel, te bom ljubil,
predraga moja domovina,
moj narod, jezik, zemlja ti edina.
Naj Bog mi vnema to ljubezen,
da je ne ohladi tujina!*

Že ob zaključku naše revije smo prejeli vest, da je bil prefekt, nadškof dr. Franc Rode imenovan za kardinala v Rimu.

V imenu naše Zveze DSPB in Konzorcija, kardinalu dr. Francu Rodetu iskrene čestitke!

TOLSTOJ O SLOVENCIH

»Zarota v Celovcu« je, kar se Slovencev tiče, sem pa tja pomanjkljiva, včasih tudi zmotna, ker pisec ni poznal medvojnega političnega stanja pri nas, ne podrobnosti komunistične revolucije v Sloveniji, ki je bila po zamisli in uvedbi doslej edina taka v Evropi in na svetu ne splošnega ljudskega samoobrambnega odpora proti njej. Ne omeni na primer, da je slovensko domobranstvo bilo le pomožna policijska sila, mednarodno pravno veljavno ustanovljena po določitih ženevske konvencije o vojskovanju, samo za vzdrževanje notranjega reda in miru ter za obrambo življenja in domovine na slovenskem ozemlju, ki so ga zasedli Nemci..

Bila je civilna policija, zbrana iz prostovoljcev, tako v moštvu, kakor v večini poveljstvenega kadra. Orožje in drugo za izpolnjevanje njene naloge ji je bila dolžna dajati zasedbena oblast. Domobranstvo nikoli ni bilo del rednih nemških oboroženih sil.

Celo Angleži sami, se pravi Keightly in Murray, so maja 1945 na Koroškem za tako policijo uporabljali Kozake, ki so bili v sklopu armade generala Vlasova uradno sestavina nemške vojske, vse dokler jih niso celovski zarotniki neusmiljeno pognali k Stalinu v smrt. To mi je znano, ker sem bil sam od 15. maja v službi pri skupini Murrajeve 6. oklepne divizije v Steinfeldu blizu kozaškega vojaškega taborišča ob Dravi.

Če grof Tolstoj nekaterih stvari o Slovencih ni vedel, ni kriv sam. Ni namreč mogel dobiti naših pravih zanesljivih podatkov v kakršnem koli tujem jeziku, ki bi mu bil dostopen.

O mednarodnem pravnem položaju domobranstva se tudi ni mogel poučiti ne iz angleških ne ameriških uradnih dokumentov. Doslej v njih ni bilo moč zaslediti, da bi bil kak medvojni politični zastopnik na zahodu, kaj šele v času vojne in po njej seznanil zaveznike s pravim značajem, nalogami in delom ter končnim idealom teh naših obrambnih političnih enot. Da ni bilo na razpolago naših dokazil v tujih jezikih, je to žal treba pripisati slovenski politični emigraciji, ki še v 35 letih po vetrinski tragediji, ni bila zmožna pripraviti niti ene, vsaj za silo povzete, zaokrožene, dokumentirane in objektivne zgodovine rdečega prevrata pri nas ter njegovih usodnih posledic spomladi leta 1945. - niti v angleščini niti v slovenščini.

Umske sposobnosti za tako delo je bilo in je med nami dovolj. O tem govori obilica tehtnega, čeprav razdrobljenega raziskovanja načelnih in zunanjih aspektov revolucije. Dokumentirane snovi za tako zgodovino je tudi že skoraj na pretek, od Črnih bukev leta 1944 do impozantnega niza zbornikov Svobodne Slovenije, od obilnih razprav v listu istega imena do tehtnih prispevkov v glasilih obeh organizacij protikomunističnih bojnikov ter od izdaj ZDSPB - Tabora, ki izhaja še sedaj, do manj dragocenih daljših in krajših zapisov v Siju, Slovenski državi, Ameriški domovini itd. ter do lepega števila osebnih spominov v knjigah in literarnih stvaritev slovenskih pesnikov in pisateljev. Za vse to nimamo nikjer na svetu kake osrednje knjižnice.

Denarne moči za izpolnitev take naloge je v emigraciji dovolj. O tem pričajo poleg toliko drugega velike, potrebne vsote dolarjev, ki so jih slovenski politični izseljenci v tem dolgem obdobju zbrali za misijone po vsem svetu. Spričo tega bi bilo zdaj treba vse te možnosti organizirano poenotiti za izpolnitev velike dolžnosti, ki jo emigraciji zapovedujeta njena slovenska vest in zavest.

Objava takega dela, najprej v tujem in nato v slovenskem jeziku, bo pripomogla, da bomo svetu in domu razodeli svojo, edino pravo resnico o najstrašnejšem času v naši trpeči preteklosti in o vseh krivcih zanjo.

Marijan F. Kranjc

NENAVADNA ZGODBA O HRVOJU IN BORUTU,

sinovih generala Rudolfa Maistra. (Hrvoj je ime po bosanskem kralju in Borut po karantanskem knezu, kar zgovorno priča o politični naravnosti tedanjega avstro-ogrškega stotnika in pesnika Rudolfa Maistra, ki je z družino živel v dokaj neprijaznem nemško-madžarskem okolju.)

Sredi leta 1969 sem bil premeščen iz Pulja v Ljubljano, v posebno protiobveščevalno skupino varnostnega oddelka 9. armade. Že kmalu po prihodu na novo dolžnost, kjer sem med drugim »pokrival« sektor slovenske vojaške emigracije (domobrancev, četnikov), sem izvedel za precej šokantno novico. Šlo naj bi za nepreverjen podatek tajnega sode-

Družinski portret, 1916: soproga Marija, sinova Hrvoj in Borut ter stotnik Rudolf Maister (Iz zasebnega fotoalbuma Maistrovih).

lavca ene od sorodnih varnostnih služb, da je »domobranskega majorja Hrvoja Maistra srečal maja 1945 v Trziču pri umiku na Koroško, zatem pa je ostal v tujini.

»Resnica« *partijskih zgodovinarjev*. O generalu Rudolfu Maistru sem takrat vedel vse tisto, kar so trdili »uradni« partijski zgodovinarji, namreč, da je, poleg nespornih zaslug za severno mejo, kriv tudi zaradi strogega kaznovanja stavkujočih delavcev v Mariboru, da je bil torej »sovražnik proletariata«. Slišal sem tudi razlago, da prav zaradi tega nobene partijska enota ni nosila njegovega imena.

Ko pa sem okoli leta 1970 izvedel še za podatek o domobranskem majorju, mi je bilo tudi bolj jasno, zakaj negativen odnos do generala Maistra nasploh.

K temu je verjetno veliko prispevalo svoje tudi javno razkritje (Zbornik, Bojevniki za mir, Ljubljana, 1984), da je bivši četniški podpolkovnik Andrej Glušič po vojni vodil obveščevalni center v Salzburgu in bil nazadnje poveljnik Matjaževe vojske, ki je imela v svoji sestavi nekakšno slovensko-goriško križarsko »brigado generala Maistra«.

Po vojni so njegovi križarji zahajali tudi v Prlekijo, saj smo otroci gledali, kako so jih miličniki in knojevci lovili.

Ko sem po letu 1998 začel zbirati podatke za svojo knjigo Slovenska vojaška inteligenca, sem temeljiteje prebral tudi odlično monografijo

dr. Bruna Hartmana z naslovom Rudolf Maister – general in pesnik, ki je izšla prav to leto. Takrat se mi je porodila tudi zamisel, da bi bilo potrebno raziskati, kakšna je bila usoda sinov prvega slovenskaga generala. O tem sem pobaral znanega domobranskega obveščevalca in ta je potrdil podatek o domobranskem majorju Hrvoju, ki je pozneje prešel na četniško stran. Zdelo se mi je, da si ga hočejo eni in drugi nekako prisvojiti.

Leta 1999 sem prebral zajeten Bermanov dosje pokojnega akademika Aleksandra Bajta, ki je na straneh 995 in 996 prvi javno zapisal nekaj konkretnih podatkov o Hrvoju, sinu generala Maistra. Pravi, da ga je srečal decembra 1943 v Rimu, v varovani sobi neke knjižnice. To je sicer malo verjetno, saj je bil takrat dr. Bajt že protiobveščevalni častnik v štabu četniškega podpolkovnika Karla Novaka, predstavnika generala Draže Mihailovića v Italiji za sodelovanje z zahodnimi zavezniki. Dr. Bajt je previdno zapisal, da je šele pozneje iz britanskih arhivov WO PRO izvedel, da je bil Hrvoj Maister pripadnik obveščevalne skupine četniškega vojvode Dobroslava Jevdevića., ki je zbirala podatke za zavezniško poveljstvo v Sredozemlju.

NOVI NAPADI NA SRBE

»Na Hrvaškem, posebno še v Dalmaciji, znova grozijo vernikom, duhovnikom in cerkvam srbske pravoslavne cerkve ter jih napadajo.« To je med drugim v božični pridigi poudaril tudi zagrebško-ljubljanski pravoslavni metropolit Jovan Pavlovič in zaprosil za varstvo. Hrvaško oblast, naj Srbom tudi varnostno pomaga pri vračanju na njihove domove.

Na nov dokaz o tem, kako prav je imel metropolit Jovan, ni bilo treba dolgo čakati. V Zagrebu so neznanci pred njegovim domom grobo pretepli 75-letnega Svetozarja Džordevića, ko se je vračal z božičnih slovesnosti. Kot je sam povedal, so se mu napadalci približali od zadaj in ga tako preteпали z gumijevkami, da se je zrušil na tla.

»Ko so me preteпали, sem slišal, kako so kričali »Ubij četnika«! Zdi se mi, da so po meni mahali z gumijevkami,« je dejal pretepeni Džordević. Končal je v bolnišnici, iz katere so ga odpustili šele pred nekaj

dnevi. Od takrat pa so ga v hiši, kjer stanuje, še trikrat pretepli, nazadnje v ponedeljek, policisti pa niso naredili nič. Napadeni sumi, da sta za napad kriva dva njegova soseda, upokojeni branitelj in upokojeni policist.

Če pa k temu dodamo še porazne rezultate ankete, ki so jo opravili v ponedeljkovi televizijski oddaji Latinica, v kateri so se ukvarjali z vračanjem beguncev, potem je šovinistična podoba Hrvaške drugačna, kot razlaga premier Ivo Sanader, ki govori o strpnosti.

Kar tri četrtine gledalcev, ki so se oglasili v oddaji hrvaške TV, so nasprotovale vračanju Srbov na Hrvaško. Dobra petina je menila, da mirno sožitje med Hrvati in Srbi ni možno, krepka polovica je bila prepričana, da so bili Srbi lojalni sovražnikom, ne pa Hrvaški. Četrtno tistih, ki so za zavrnitev Srbov, pa najbolj moti njihova pravica, da živijo v svojih domovih.(DP)

Edi Gobec

ŠKODLJIVO PODCENJEVANJE SLOVENSКИH DOSEŽKOV

Na misel mi prihaja, kako si večkrat tudi še danes zaslužimo Prešernov očitek: »Kar ni tuje, zaničuješ, bratov tvojih ni ti mar« in pa izrek: »Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti«.

Tudi vsa tista pisma, ki sem jih kot Slovenec, sociolog in ravnatelj Slovensko-ameriškega raziskovalnega središča od časa do časa pošiljal uredništvu slovenskih listov, je v tej zvezi težko izbrisati iz spomina. Naj tu navedem le tisto, ki sem ga 6. julija 1978 s priporočeno pošto poslal Delu v odgovor na vrsto krivičnih poniževanj ameriških Slovencev.

Po časopisnih navedbah Delovega poročevalca naj bi bili rojaki v Ameriki na tako nizki kulturni ravni, da ni mogoče verjeti, da bi bilo med njimi sploh možno »poslanstvo lepega duha, prosvetljevanje ali postopno dviganje«. Kot profesor, ki sem na raznih univerzah s posebnim veseljem poučeval tudi socialno psihologijo, sem bil seveda trdno prepričan, da je dviganje in izboljševanje možno celo med najbolj primitivnimi plemeni. Zakaj bi potem bilo nemogoče med Slovenci v Ameriki, ki bi po dopisnikovih trditvah tudi z »dviganjem iz domovine« nikdar ne mogli doseči tiste kulturne stopnje, ki bi jim omogočala

sprejetje kakšnega zahtevnejšega dramskega dela, kot npr. »Kralja na Betajnovi«.

Vendar, kot sem podčrtal v svojem nikdar objavljenem odgovoru, so naši zavedni rojaki že zdavnaj iz svoje lastne moči in kulturne zavzetosti zmogli ne le sprejemati, ampak v več svojih dramskih društvih (npr. Verovšek, Cankarjeva ustanova in Lilija) tudi uprizorjati »Kralja na Betajnovi«. V dokaz sem priložil tudi nekaj programov, v besedilu dopisa pa navedel še strani iz ene svojih angleških knjig

(muzikolog, akademik dr. Dragotin Cvetko je v ugodni oceni zaman priporočal njen prevod tudi v slovenščino), kjer navajam podatke o številnih operah in operetah, ki so jih ameriški Slovenci uprizorili ne le v svojih narodnih domovih, ampak tudi v ameriških koncertnih dvoranah in želi laskava priznanja poklicnih glasbenih kritikov.

Žal so bili vsi moji dokazi o neresničnosti in krivičnosti dopisnikovega ocenjevanja, kot že tolikokrat, bob ob steno in tako smo morali v očeh rojakov ostati nebogljene kulturne sirote, ki se ne bodo nikdar mogle dvigniti nad raven polk, kranjskih klobas in potic(čeprav nas tudi slednje pomagajo povezovati in ohranjati).

Res me zanima, če so se razmere do danes že toliko spremenile, da bo morda brez črtanj in smiselnih sprememb objavljeno tole pismo iz Amerike o zgoraj opisanem in sedanjem podcenjevanju slovenskih dosežkov.

Pri sedanjem podcenjevanju naj se dotaknem enega izmed številnih primerov, ki kar kličejo po osvetlitvi še z drugega zornega kota. Gre za dokaj pogosto spodkopavanje pomembnega obreda ustoličenja karantanskih knezov in - kot 17. avgusta piše Aleš Gabrič v Književnih listih - o potrebi »odpravljanja slovenskih mitskih predstav o pomembnosti ustoličevanja za zahodno demokracijo, ki nam jo je »prodajal« tudi Bill Clinton na obisku v Ljubljani.«

Kdo vse je še poleg predsednika Clintona »prodajal«, razlagal ali poudarjal pomen obreda ustoličenja karantanskih knezov? Gotovo je to že storila vrsta uglednih zgodovinarjev v Sloveniji, med njimi večkrat tudi akademika Milko Kos in Bogo Grafenauer, slednji, npr. tudi v Zgodovini Slovencev (1979), kjer nas že na samem ovitku pozdravi Gojmir Kosa umetniški prikaz starodavnega karantanskega ustoličenja.

Iz daljše vrste na tujem izdanih razprav in knjig naj omenim le leta 1576 v Parizu izdano delo *Les six livres de la republique* (šest knjig o republiki) še vedno mednarodno znanega avtorja Jeana Bodina ter slovito, za Cambridge univerzo napisano in po njej sprejeto doktorsko disertacijo Alojza Kuharja, ki je pod naslovom *Slovene Medieval History* leta 1962 izšla v založbi *Studia Slovenica*; pa tudi razpravo v Ameriki delujočega profesorja, dr. Jožeta Feliciano, ki je leta 1967 izšla pod naslovom *The Genesis of the Contractual Theory and the Installation of the Dukes of Carinthia* (Geneza pogodbene teorije in ustoličenje karantanskih vojvod).

Mislím, da gre za resne študije in ne za kake tendenčne mitske predstave, kakršnih je žal vse preveč zlasti v prikazovanju novejšje slovenske zgodovine in ki se jim upajo oporekati le redki, najpogumnejši sodobni zgodovinarji in novinarji.

Kot je že v 16. stoletju zapisal svetovno znani mislec Bodin, je obred karantanskega ustoličenja edinstven (»il n/y en a point pareille a celle de Carinthie«).

Ali ni to priznanje, ki so lahko nanj ponosni naši tolikokrat krivično prezirani Korošci in z njimi vsi Slovenci?

V svoji zmerni, delno tudi kritični oceni dr. Felicianove knjige pa je vodilni zgodovinar Harvardske univerze Crene Brinton leta 1969 zapisal, da je »ta slikoviti slovenski obred, kot to Feliciano zlahka dokaže, bil

dobro znan političnim filozofom in preko Bodina znan tudi Thomasu Jeffersonu. Gre za njegov manjši, a resnični (real) delež v sklopu idej, ki so se udeležile v razvoju modernih zapadnih demokratičnih ustanov.

Zakaj bi torej ob vseh teh dejstvih pljuvali v lastno skledo bodisi s podcenjevanjem slovenskih izseljencev, bodisi z zmanjševanjem pomena karantanskega ustoličevanja? Pametneje se mi zdi raziskovati, prepričljivo dokumentirati in objavljati slovenske dosežke, majhne in velike, v zgodovini in sedanjosti, brez občutkov manjvrednosti ali večvrednosti ter zavzeto, pošteno in samozavestno dvigati slovenski ugled in graditi lepšo demokratično bodočnost slovenskega naroda.

Ivan Ott

TEHARSKI OTROCI (nadaljevanje)

To je bila sedaj čisto nova situacija. V šoli so nas topli, ker smo bili sirote brez staršev, ker so jih pobili partizani. Tukaj pa nas zopet kaznujejo, ker nas drugi tepejo. Nori časi. Kaj vse bo še povod za kazen, za nekaj, za kar mi nismo krivi?

Resno sem pričel razmišljati, ali je v novi ureditvi sploh prostor za nas? Če smo zares črne ovce, ki se ne smejo pomešati z nobeno čredo, potem nam ne preostane nič drugega, kot da ostanemo vse življenje na tem ali drugem posestvu. Tudi ostali otroci so nam povedali, da jih niso sprejeli prijateljsko. Niso jih sicer topli, toda z njimi se niso družili. Edino deklice niso imele nobenih težav.

Tinca, Erna in še tri deklice so obiskovale realno gimnazijo Tinca se je spoprijateljila z neko domačo deklico, ki ji je vsak dan odstopila polovico svoje malice, Prosila jo je, naj gre v Teharje in tam povpraša po njeni mami. Deklica ji je obljubila pomoč.

»Zakaj nisi rekla, da naj povpraša še za mojo mamo«, sem hotel zvedeti od Tinca. Nisem jo vprašal.

V bistvu sem bil vesel, da deklice nimajo težav, vendar se to ni ujemalo z mojo trditvijo, da za nas v tem okolju ni prostora.

Ta dan smo odslužili kazen na pesku. Ni bilo prijetno, ker so se ostri koščki zajedali v kožo, kar je peklo in bolelo. Toda ta kazen je bila še

najblažja. Skrbelo me je edino to, ali bodo naši sošolci v Celju ugotovili, da so nas na posestvu kaznovali. Tega veselja jim nisem hotel privoščiti. Bojazen je bila nepotrebna. Naši mladi sovražniki so se bolj zanimali za naše glave, po katerih so spet padali udarci v naslednjih dneh. Te šolske dneve sem si bolj zapomnil po udarcih kot po učenju.

Moje misli so bile osredotočene samo na to, kako bi se ognil udarcem, kako bi si enkrat napolnil želodec, kako bi se dokopal do dostojne obleke. Cunje, v katere sem bil oblečen, so izdajale mojo pripadnost in vzbujale v razredu nezupanje.

Tepli so nas vsak dan, saj za njih nismo bili sošolci, temveč banditi in izdajalski izmeček. Zdaj nas ni več preganjal ves razred, temveč posamezniki, ki so se jim pridružili nekateri dijaki iz višjih razredov. Debelinko je sodeloval pri vsakem pretepu. Predpostavljali smo, da je bil sin partizanskih staršev. Uporabljal je iste besede kot partizani pri blatenju naših staršev. Za druge sošolce nismo vedeli, kam bi jih uvrstili.

Naša vloga »vreča za pretepanje« ni ostala skrita pred učitelji. Z vsakim dnem je bil naš zunanji videz groznejši: oči podplute s krvjo, presekane in nabrekle ustnice, zatečena lica, raztrgane srajce. Vedli so

Ivan na sprehodu s svojimi starši
v parku Tivoli I. 1944

se, kot da ničesar ne vidijo. Vendar so nekateri sošolci so nam na skrivaj stisnili v roke ogrizek jabolka, včasih pa tudi celo jabolko.

Nekega dne je komisarka prišla v šolo, ker so jo obvestili o našem stanju. Seveda smo bili v njenih očeh nasilneži, banditi in potomci sovražnih izmečkov, ki teroriziramo otroke poštenih državljanov.

»Samo en način obstaja, da bi izgnali iz vas kriminalno dediščino – fizična vzgojna metoda,« nam je obljubljala Črna vdova na domačem dvorišču.

Da se iz tega prefinjenega izraza skriva nasilje, nam ni bilo treba posebej pojasnjevati.

»Vsakemu po petnajst udarcev s pasom«! je padlo povelje črne komisarke.

Za izvršitev kazni Črna vdova ni pokazala večjega zanimanja. To je prepustila svojim pomočnikom. Odšla je v sobo, medtem ko so nam partizani izprašili hlače pred gojenci doma.

Lagal bi, če bi dejal, da me ni bilo strah. Spominjal sem se deklice, ki so jo topli s sponko, sedaj pa so kazen izvrševali »normalno«, s prepolovljenim pasom preko obleke, kar je vsaj malo ublažilo bolečino. Pas je zažvižgal po zraku in udaril po moji zadnjici, začutil sem topo bolečino. Enkrat. dvakrat, trikrat... Štel sem hitreje, kot so padali udarci. Peklo je bolj kot bolelo. Stiskal sem zobe, da bi premagal bolečino. Ko so končali, sem ostal solznih oči in mokrih hlač. Strašno me je bolelo. Tudi moja sošolca sta stoično prestala kazen. Postrojeni otroci so začudeno zrlji v nas. Potem dejanju so dobili voljno in so se razšli po posestvu.

Tinca in Erna sta se mi poskušali približati. Pobegnil sem, malo zaradi mokrih hlač, še bolj pa zaradi jeze in nemoči, ki me je pekla v prsih, močnejše kot zadnjica. Iskal sem mir in samoto, da bi lahko razmislil o nedavnih dogodkih. Vedel sem le eno – tako ne more iti naprej. Dnevno pobirati udarce z dveh strani? Poiskal sem druga dva sotrpina. Tudi onadva sta razmišljala, da bi bojkotirala šolo. Odločili smo se, da naslednji dan ne bomo šli v Celje, pa naj se zgodi karkoli. Rečeno – storjeno. Naslednje jutro, ko so se otroci postavljali v vrsto za šolo, smo se mi trije skrili v hlev, kjer smo ostali skoraj pol dneva. Čudno, da niso opazili naše odsotnosti. Otroci so pozneje povedali,

da je partizan, ki bi nas moral spremljati do gimnazije, šele na mestnih ulicah opazil, da nas ni. Prestrašeno je nas iskal in spraševal otroke, če so nas kje videli. Ko nas ni našel, se je vrnil na posestvo. Tja je prišel prej, kot smo mi prišli iz skrivališča. Kljub vsemu alarma ni bilo.

Na dvorišču so videli vojaški džip, s katerim sta se iz Celja pripeljala dva neznana partizana. Najprej smo se prestrašili, saj smo mislili, da nas bodo iskali in našli. Šele tedaj smo se zavedli svojega dejanja in vseh morebitnih posledic. A to pot smo imeli srečo.

Dogajalo se je nekaj nenavadnega in nepredvidenega. Nekako uro zatem, ko smo prišli iz svojega skrivališča, je prišla iz stavbe komisarka v spremstvu obeh partizanov. Nas treh, ki smo stali na dvorišču, sploh ni opazila. Poslovala se je od prišlekov, seveda po vojaško, nakar sta se oba odpeljala z avtom iz dvorišča, komisarka pa je hitro odhitela v prostor, kjer se je zadrževala partizanska straža.

Čez nekaj trenutkov so prišli iz stavbe partizani. Prijeli so za metle, prinesli posode in krpe za čiščenje tal. Medtem, ko so eni stekli po vodo k Savinji, so drugi prinesli orožje in ga pričeli razstavljati in čistiti. Komisarka je razburjena prhutala po posestvu in dajala navodila, kaj je treba storiti. Šele sedaj je opazila našo trojko.

»Kaj prodajate zijala«? se je zadrila nad nas. »Vodo in krpe pa marš prat spalnice!« je ukazala. Ni nam bilo treba dvakrat ukazati. Skoraj veselo smo se lotili dela. Niti pomislili nismo, da se bo naš bojkot šole tako končal. Z vso vnemo smo se lotili dela in Črna vdova bi bila gotovo presenečena, če bi nas videla. Toda je ni bilo in tudi nihče drug nas ni nadzoroval. Tedaj so se vrnil iz šole še ostali otroci. Začuden so opazovali, kaj se dogaja. Ko smo se pojavili na dvorišču z vedri, z zavihanimi hlačam in rokavi, so nas gledali kot duhove, posebej še zato, ker smo bili veseli, celi in zdravi. Za pojasnilo ni bilo časa.

Dali so nam kosilo Med jedjo so ostali hoteli izvedeti, kaj se dogaja. Ničesar jim nismo mogli pojasniti, saj še sami nismo vedeli, odkod ta neverjetna aktivnost partizanske straže. Priganjali so nas s kosilom in nam potem ukazali, da moramo fantje po vodo k Savinji, medtem ko bodo deklice pripravile kopeli in pospravile sobe.

Vse prazne sode in kadi smo napolnili s toplo vodo, v kateri smo

potem zadovoljno čofotali. Dobili smo velike kose mila, tako da nam je bilo mogoče odstraniti s sebe vso nakopičeno umazanijo.

Zame prvo srečanje s toplo vodo ni bilo prijetno. Pekle so me sveže rane, še posebej ranjena, zatečena zadnjica. Ko se je telo malo privadilo in vpilo toploto, je topla kopel name delovala kot balzam.

Po kopanju pa nas je čakalo novo presenečenje. Na dvorišče so postavili dva stola, na katera smo sedali drug za drugim. Dva partizana sta malo nespretno strigla naše zaraščene lase. Tudi deklicam sta lase prikrajšala. Potem pa je sledilo še večje presenečenje.

Od nekod so prinesli dve veliki vreči, katerih vsebino so stresli na tla sobe – učilnice. To so bila otroška oblačila: srajce, hlače, majice, obleke, spodnje perilo. Stvari niso bile nove, toda dobro ohranjene in čiste. Po želji smo si lahko izbrali tudi ustrezne čevlje.

Prišla je komisarka in nam povedala, da bodo prišli neki tovariši, komisija, ki bo pregledala stanje v vzgojnem domu in naše življenje na tem posestvu.

»Pazite se me!« je zažugala Črna vdova.« Gorje, če bi se kdo nad čem pritožil! Pomagali vam itak na bodo. Ko bo komisija odšla, se bom s takimi pritožniki pozabavala. Nič ne boste spraševali, temveč samo odgovarjali na vprašanja komisije. Tisti, ki imajo po telesu kakršnekoli rane, naj se ne izpostavljajo pred komisijo. Biti morate veseli in peti morate. Na vsako vprašanje odgovarjajte samo: »Dobro in lepo nam je in radi imamo našo vzgojiteljico. Ste razumeli?«

Kako naj bi vse to razumeli po vsem tem, kar smo doživeli tukaj in kar nam je storila ta hudobna ženska! Sedaj bi jo morali povrh še hvaliti in jo imeti radi. Niti na misel mi ne pride!

Večerjali smo in po večerji razpravljali o skrivnostni komisiji. Zares nismo vedeli, kako naj stopimo pred to komisijo. Ni to morda zopet nek trik s katerim bi radi strli naš notranji odpor proti komunizmu? Kdo so ti ljudje, ki bodo prišli, kaj hočejo, po čigavem ukazu prihajajo?

Vprašanju je sledilo vprašanje, toda odgovora nismo vedeli. Kar zadeva naš bojkot šole, smo nepričakovano dobili veliko podporo pri večini otrok. Tudi oni so se odločili, da ne želijo več obiskovati te šole, saj jih tam grdo gledajo in še celo uro morajo peš do posestva.

Odšli smo spat v čisto sveže postelje v pričakovanju, kaj nam bo prinesel novi dan.

Že v zgodnjih jutranjih urah smo doživeli zopet presenečenje. Še pred zajtrkom so nam rekli, da ta dan ne bomo šli v šolo. Kot da so brali naše misli, saj se je tako sama odločila že več kot polovica otrok.

Po zajtrku nam ni bilo treba delati. Rekli so nam, da se lahko igramo, kakor nas je volja, in to po celem posestvu. Lahko ga za kratek čas zapustimo, vendar se ne smemo preveč oddaljiti.

Kaj naj počnemo z velikodušnostjo in časom, ki ga imamo? Ni nam bilo do igre niti nismo vedeli, kaj bi počeli s svobodo na bližnjih travnikih, polju, gozdu? Zanimivi so bili edino sadovnjaki, toda ti so bili zelo daleč vstran. Kaj nam je preostalo drugega, kot ostati na posestvu in se pogovarjati.

Med nami sta bili tudi Tinca, ki je dobila lepo oblekco, in Ema z mornarsko bluzco. Bili sta videti lepi in urejeni. Tudi moj videz se je izboljšal. V topli vodi včerajšnje kopeli so se razmehčale in odpadle kraste in odrgnine z mojega obraza. Oteklina so že skoraj splahnele. Lasje so bili kratko ostriženi, modrice na zadnjici pa pokrite z novimi kratkimi hlačami.

Nam trem so se pozneje pridružili še drugi. Kljub vsemu se je naš pogovor vrtel okrog šole. Hrepeneli smo po znanju. Vsakršnemu pogovoru o naši preteklosti, o starših smo se izogibali. Teharje je bilo pristočno tabu.

Tako je minilo jutro. Nekaj pred poldnevom je pritekel partizan, ki ga je komisarka poslala v izvidnico.

»Prihajajo! Prihajajo!« je zaklical in stekel v stavbo, kjer so se zadrževali partizani. Po tem klicu so pritekli na dvorišče, se postavili v vrste in čakali.

Kmalu je prišel na dvorišče avto, iz katerega je izstopilo pet ljudi, med njimi dve ženski v civilu, od katerih je imela ena na rokavu bluze bel trak z rdečim križem, nek starejši moški v civilu, partizanski oficir, njegov pribočnik in šofer. Naša straža je stopila »mirno« in pozdravila. Vodnik je prinesel partizanskemu oficirju raport, ta je odzdravil in partizani so bili prosti.

Po tej ceremoniji, ki smo jo mi otroci opazovali iz dostojne oddaljenosti, je prišla s hitrimi koraki iz zgradbe Črna vdova in se napotila v smer

kjer so stali gosti. Bila je elegantno oblečena. Črni škornji so bleščali.

S hitrimi koraki je pristopila k partizanskemu častniku, kratko salutirala, ta ji je odzdravil in se rokoval z njo. Rokovala se je tudi z ostalimi člani komisije.

Pogovarjali so se, toda mi zaradi oddaljenosti nismo mogli razumeti. Potem jih je odpeljala v naše spalnice, dnevno sobo, kuhinjo in pralnico, torej v vse prostore, ki smo jih uporabljali. Seveda ni pokazala niti sušilnice niti silosa, kamor nas je zapirala, še manj kleti, kjer so nas pretepali. Poklicala je partizana stražarja, s katerim se je pogovarjala komisija.

Kosilo je bilo prej kot navadno. Komisarka nas je sama s sladkim, medenim glasom, ki ga ne bi prepoznali, če ne bi videli, da je to ona, poklicala h kosilu:

»Pridite otroci! Postavite se v vrsto in nikar se ne prerivajte!«

Bili smo presenečeni. Kaj je sedaj to? Nismo vedeli, ali se šali ali misli resno. Šele ko nas je poklicala že drugič, so se nekateri napotili proti kuhinjskem oknu. Drugi so jim sledili. Kuharica je nam razdelila porcije in žlice.

Ko je prvi dobil obrok, mu je porcija skoraj padla iz rok. Kuharica mu jo je do vrha naložila z dišečim golažem in mu v roko potisnila dvakrat debelejši kos kruha in povrh še jabolko. Revež se je prestrašil. Presenečeno se je obračal naokoli misleč, da je ta obrok za dva ali tri, in čakal, ali bo še kdo prišel k njemu. Ko je v roki naslednjega videl prazno porcijo in ko ga je ta odrinil od kuhinjskega okna, se je hitro oddaljil od kuhinje in že med hojo pričel prazniti dišečo vsebino porcije.

Drug za drugim so otroci odhajali zarečih lic od kuhinjskega okna in nosili s seboj obilico hrane, medtem ko smo mi, ki smo še čakali, živčno cepetali v vrsti, ker smo se bali, da bomo ostali praznih rok.

A hrane je bilo dovolj za vse. Za nami so se postavili v vrsto partizani. Ko sem to videl, se mi je od presenečenja zaletela hrana v grlu. Kaj takega še nismo doživeli. Straža je navadno prejemale hrano v svojem prostoru, kamor so jo nosile kuharice. Kaj in koliko so jedli, tega nismo nikoli videli. Sedaj pa to!

Presenečenj ni bilo ne konca ne kraja. Za partizanskimi stražarji so

se postavili v vrsto Črna vdova in gostje. Vsi so prejeli enako hrano kot mi. Ob vsaki žlici, ki so jo prinesli k ustom, so zadovoljno kimali z glavo. Ne vem sicer, kateri dan v tednu je bil, toda za nas je bila nedelja. Toliko hrane in tako okusne nisem jedel že nekaj let, da ne govorim o mesecih v tem »vzgojnem« domu.

Ko so prvi slastno pojedli in kot navadno s kruhom pobrisali ostanke v porciji, jih je Črna vdova začela spraševati:

»Kaj je otroci? Ste siti? Ali danes, kot navadno ne želite repete?« O čudo božje! Revežem, nam je od začudenja skoraj padla porcija iz rok. Toda ko so videli, da kuhinjsko okno ni zaprto in da kuharica maha z roko, naj pridejo, so se ji oprezno približali. Ženska iz kuhinje j je vsakemu vsula še po dve zajemalki slastne hrane, in povrh dodala še debelo rezino kruha. Nisem se mogel načuditi. Ko smo videli one srečneže z dvojno porcijo, smo tudi mi stekli v vrsto, čeprav še nismo izpraznili naših porcij. Pričeli smo se prerivati, kar so opazili tudi člani komisije in komisarka.

Črna vdova se je začela nelagodno opravičevati:

»Počasi, počasi, otroci, zakaj pa se danes drenjate kot lačni volkovi?«

Člani komisije so se pomenljivo spogledali. Toda mi smo pred nji mi prestrašeno zbežali, ne da bi odgovorili na eno samo vprašanje. Dobro smo si zapomnili, kaj nam je obljubljala Črna vdova. Komisija bo odšla, mi pa bomo s to kačo ostali sami. Do komisiji smo čutili hvaležnost za obilno kosilo. Komisarka ni niti za trenutek izpustila gostov izpred oči, medtem ko smo mi bežali pred njimi, saj nismo želeli, da bi nam očitala, da smo komisiji povedali karkoli, kar ne bi smela komisija vedeti.

Vprašanje, ki smo si ga zastavljali, je bilo: Kaj bi ti ljudje radi izvedeli in kdo jih je poslal semkaj?

Člani komisije so opazili naše čudno vedenje. Žena z oznako rdečega križa se je oddaljila od skupine in se približala deklici na povsem drugem koncu travnika. Prijela jo je za roko, da ji ne bi pobegnila in jo pričela spraševati.

Opazoval sem komisarko. S strupenim pogledom je strmela v deklico ter poskušala z njo vzpostaviti vizualni stik, kar pa ji ni uspelo. Medtem ko je za trenutek izgubila pregled nad ostalimi člani komisije,

so se ti razkropili po posestvu in poskušali od nas dobiti nekaj odgovorov. Bežati se ni več moglo. Nam ni preostalo drugega, kot da pristanemo na pogovor. Ne vem, kakšna vprašanja so postavljali ostalim otrokom, in kaj so ti odgovarjali. Nihče ni vedel kaj komisija želi vedeti?

Ali išče pravo resnico?

(Nadaljevanje)

ODŠLI SO

**Oče Janez s sinom, predsednikom slovenske vlade
Janezom Janšo v Kočevskem Rogu.**

V četrtek dne 24. februarja smo pokopali Janševega očeta iz Žalne na Dolenjskem, ob veliki množici prijateljev. Umrl je v 79. letu starosti.

Prvič je Janez umiral kot mladosten domobranec v kočevskem breznju leta 1945, od koder pa se je čudežno rešil.

Po vsem prestanem trpljenju, ponižanjih in krivicah nasilnikov je dočkal dan, ko je po dolgoletnem molku lahko spregovoril svojim najbližjim o kruti resnici.

Svojcem naše sožalje ob izgubi očeta - junaka.

Naj ga Bog sprejme med svoje izvoljene!

Marjan Bogataj

Spet je smrt posegla v naše vrste, to pot kruta in neusmiljena. Z njo je moral oditi naš nadvse prizadeven, delaven član v naši skupnosti ne le skupnosti v San Justu, temveč v vsem slovenskem občestvu v Argentini - umrl je MARJAN BOGATAJ.

Po kratki, nič hudega sluteči bolezni je 16. novembra 2005 v Gospodu zaspal naš Marjan, še poln načrtov in sredi ustvarjalnosti pri svojem delu za dobro in napredek slovenstvu v Argentini.

Marjan je bil rojen na Primorskem, pri Idriji, 24. marca 1928.

Kot zavednen slovenski mladenič na našem, po Italijanih okupiranem ozemlju, kjer so morali prenašati vsa ponižanja, grobe prepovedi in nasilna potujčevanja, je mladi Marjan med vojno spoznal, da naši slovenski zemlji grozi še hujši tiran kot tujec - Italijan, domači proletarec, brezbožni komunist, sovjetski Stalinov agent.

Marjan je vedel: Triindvajset let je naša Primoska vzdržala tuj pritisk, sovjetski krvavi Stalinov škorenj pa jo bo strl v enem letu. Izbira je bila med tujcem - sosedom in internacionalistom, sovjetskim proletarcem. Marjan se ni dal zapeljati vabljivim agentom. Zavrnil je tuje in domače

nasilje iter se odločno pridružil SLOVENSKIM DOMO - BRANCEM, ki jim je bilo geslo in vodilo: BOG - NAROD - DOMOVINA.

Najprej se je vojaško usposobil v Ljubljani, nato je bil poslan na Veharše in končno v svojo Idrijo. Doživel je marsikateri napad partizanov, ki jim ni bil mar okupator, temveč so napadali in skušali uničiti branilce slovenskega naroda, imetja in zemlje.

Ob koncu vojne se je s svojo enoto umikal čez Črni vrh, Col, Ajdovščino, kjer je bilo glavno poveljstvo primorskih domobrancev.

V Ajdovščini so se formirali v pohod bataljona v vojaški pripravnosti ter skoraj neovirano prispeli v Gorico in naprej v Palmanovo do Angležev, ki so jih prijateljsko sprejeli in jim celo pustili orožje, različno z onimi na Koroškem.

Po življenju v begunskih taboriščih je Marjan emigriral v Argentino. Srečal je prikupno in lepo slovensko deklico Jolando Čuk, o kateri je sanjal komaj polnoletni mladenič. Poročila sta se in v zakonu so se jima rodile tri ljubke hčerke: Izabelita, Nanci in Luci.

Marjan se je vključil v slovensko skupnost v San Justu. Bil je delaven na vseh področjih, nemiren duh, ki je neprestano odkrival nove dejavnosti in doživljal uspehe pri članstvu, posebno pri mladini, prav tako pa je skrbel za materialno rast in za prenovitev doma, ki je v ponos ne samo San Justu, temveč vsem Slovincem.

Ustanovil je potovalno agencijo Ilirija -Tur, ki pomaga vsem Slovincem, ki potujejo v Evropo, osebno ali v skupinah.

Za sposobnim staroslovincem E. Čukom ki je organiziral radijsko oddajo »Okno v svet« in ki so se ga hoteli po Čukovi smrti polastiti ekstremni elementi, je Marjan prevzel ter uspešno nadaljeval z oddajo »Okence v svetu« vsak petek ob osmih zvečer. Organiziral je tudi uspešno in za nas tako pomembno slovensko uro na televiziji, preko katere nas spoznava tuji svet.

Marjan je bil dolgoletni naročnik naše revije in član SDS. Bil je pobudnik in glavni organizator Zveze slovenskih upokojenecv, ki aktivno sodelujejo v organizacijskem življenju in prirejajo zabavno-poučne večere ter razna potovanja po širni, zanimivi Argentini. Vračajo se na obiske sorodnikov in rojakov v Sloveniji in po dolgi odsotnosti spet uživajo lepote izgubljene domovine.

Vsako nedeljo po maši v župnijski cerkvi v San Justo, ki jo napolnijo naši rojaki in poje naš, tudi domačinom znan, uspešen cerkveni zbor, se srečamo v domu na zajtrk in pogovor. Naš Marjan je bil vedno med nami, z zanimivimi novicami in neizmernim optimizmom.

Našega Marjana ni več med nami. Tako nedopovedljivo prazno je življenje brez njega.

Marjan, silno te pogrešamo!

Naše doživeto sožalje izrekamo Tvoji ljubljeni ženi Jolanki, hčerkam Izabel, Nanci, Luci ter vsemu sorodstvu.

Dragi Marjan, naj Ti bo lahka tuja zemlja, ki Ti je postala domača, saj nam je radodarno dala svobodo in kruh.

Radoš Martin in soborci

Ciril Tekavec,

je bil rojen 21. julija 1928. Leta v vasi Klada, občina Želimlje. Da si je še kot otrok ohranil življenje pred revolucionarnimi »osvoboditelji«, je s svojimi starši in ostalimi člani družine zapustil rojstni dom in iskal zavetja v domobranski postojanki na Igu, pozneje pa se je družina preselila v predmestje Ljubljane.

Mladi Ciril se je zanimal za mehaniko, zato so ga starši poslali učiti mehaničarske obrti. Komaj pa je izpolnil 16 let, je zaprosil za vstop k domobrancem. Brhki mladenič je bil sprejet in postal že po dvomesečni pripravi zrel vojak. Gnala ga je krivica nasilja komunistov, nad umori po vsej slovenski zemlji in nad krivico, da je moral s starši zapustiti rodni dom.

Premeščen je bil na Dolenjsko, kjer je doživel mnogo partizanskih

napadov. V vojnem metežu se je izuril za pravega, čeprav še mladoletnega domobranca, ki je želel biti v pomoč napadenim vasem in ljudem.

Ob koncu vojne se je s svojo enoto umaknil pred boljševiskimi hordami na Koroško. Kot mladoletnega bi ga bili starši radi obdržali pri družini v Vetrinju, on pa si je želel ostati pri svoji enoti, kjer je imel toliko prijateljev.

Ob nesramnem izdajstvu angleških mešetarjev je tudi naš Ciril delil usodo predanih domobrancev in prestajal grozote v Celju, kjer so jih satansko bili s koli, puškinimi kopiti in opasači, doživljal je ponižanja in zasramovanja na dolgi bukovzłanski cesti do taborišča smrti v Teharjah, kjer so se partizanski ciniki izživljali na njih z vsemi mogočimi mučenji.

Kot mladoleten je bil premeščen v zapore v Šentvidu, kjer so komunistični rablji prakticirali iste metode v svojih mučenjih, naučenih po Stalinovih komisarjih.

Po petih mesecih pekla je bil Ciril pomiloščen in se vrnil na očetov izropan in razbit dom. Iskal je pomoč pri sorodnikih, ki so ostali v domovini.

Čeprav je bil Ciril deležen pomilostitve v avgustu 1945, ga je prijatelj opozoril, da mu groze s smrtjo. Zato je s pomočjo staršev in gverilcev zapustil domači kraj in se vrnil na Koroško, v Spittal, k svoji družini.

Leta 1949 je emigriral v Argentino, kjer si je ustvaril svojo srečno družino in prijeten dom.

Živel je v slovenskem okraju San Justo, kjer je družina z veselimi in pridnimi otroci doživljala srečne, zadovoljne dni.

Jeprav je poteklo nekaj let, so bili ti dnevi vse prekratki, za srečno družino.

Ciril je zbolel, dolgotrajna bolezen mu je pila žvljenske sile. Ob nadvse skrbni negi svoje žene in otrok mu je Stvarnik določil, da ga vzame k sebi 12. aprila 2005.

Dragi žalujoči ženi in ljubečim otrokom ter sorodnikom, vse sožalje ob nenadomestljivi izgubi moža in očeta.

Dragi Ciril! Spočij se v Argentinski zemlji, ki nam je postala druga, ljubeča domovina.

Sestra Tilka in sorodstvo

Jože Zidar

je bil rojen 9. decembra 1930 na Trsteniku pri Šentrupertu. kot begunec je prišel v Kanado aprila, leta 1953. Po začetnih težavah v tujem svetu se je Jože kmalu prilagodil v prijazni deželi. Srečal je simpatično, lepo deklo Anico iz St. Michaela Alberta, kjer sta se poročila 24. septembra 1957.

Jože in njegov brat France sta se zaposlila pri Bros Company v letih 1956–1976 ko se je Jože z družino preselil v Lac La Biche, kjer je bil uslužben kot upravnik na mlinu in posestvu. Leta 2002 sta se z ženo vrnila v Andrew, v bližino brata Franceta.

Jože je umrl 8. Marca leta 2005, star 74 let. Mašo zadušnico zanj smo imeli v cerkvi Naše ljube Gospe dobrega sveta, v Skaro-Shrine.

Za njim žalujejo bratje Frank, Andy, Rupert s sorodstvom in prijatelji.

Jože počiva v Alberti, kjer čaka Vstajenja že nekaj kanadskih Slovencev.

Brat France

Walter L. Kravanja

je bil rojen 18. avgusta 1930 v Bovcu na Primorskem. Umrl je 1. januarja 2006. v Edmonton, Alberta, Kanada. Za njim žalujejo žena, otroci, vnuki in prijatelji.

Počivaj v miru, Walter, saj se bomo zopet združili pri Bogu.

Družina Kravanja

Žalovanju za pokojnimi, se v iskrenem sožalju domačim pridružuje tudi uredništvo in uprava Tabora z vsemi sodelavci in zastopniki.

Lepa knjiga je dar za vsako priložnost.

TEHARJE - KRVAVE ARENE

je ena takih knjig, kjer pisatelj opisuje trpljenje domobrancev, mater, žena, deklet in otrok v nečloveškem taborišču smrti.

Ko je trpljenje prešlo v mučenje satanizma, se je dvignila skupina enajstih ter z močnim jurišem v noč udarila mimo straž in preko bodeče žice v svobodo. Zgodil se je čudež.

Knjigo lahko naročite na telefonu 041-7699-61

Cena knjige je 3.000 SIT ali 15.- \$ USA.

Pojasnilo

V prejšnji številki našega glasila je bil objavljen članek g. Alojza Tekavca, pod naslovom: Rudolfovo. Omenjeni prispevek je prejel član našega uredništva, priredil naslov ter podatek v članku nekoliko popravil, nato pa hitro nesel v tiskarno, ker je bilo ostalo gradivo že v tisku. S tem je nevede storil, neljubo napako.

Člana uredništva smo resno opozorili, ker ni spoštoval avtorske pravice. Za neljubo napako se opravičujemo.

Uredniški odbor

*“Če ne bi bilo ljubezni,
ne bi bilo tebe in mene,
če ne bi bilo tebe in mene,
ne bi bilo sveta!”*

DAROVALI SO

Tiskovni sklad

Ivo J. bergant	\$ 30.-
Frank Zidar	\$ 10.-
dr. Edi Gobetz	\$ 30.-
Ivanka Skubitz	\$ 30.-
Jaka Grum	\$ 30.-
John Hairihar	\$ 30.-
Nace Omahen	\$ 30.-
Poldi Bojc v spomin na moža Jožeta ...	\$ 20.-
Tone Vogel	\$ 20.-
dr. Milan Pavlovčič	\$ 20.-
Marija Vodišek	\$ 10.-
Kati Drew	\$ 2.-
Rudi Lukež	\$ 30.-
Jožica Jakopič v spomin na moža Marjana	\$ 20.-
Branko Pogačnik	\$ 5.-
Ivanka Cenkar	\$ 5.-

Ciril Zajec	€ 10.-
Anton Jurečič	\$ 20.-
Albert Jurečič	\$ 20.-

Dar društvu

Fani & Polde Omahen v spomin na pobite domobrance	\$ 50.-
Nace Omahen	\$ 30.-
John Hairihar	\$ 50.-
Marija Vrhovnik	\$ 20.-
Rudi Lukež	\$ 30.-
Vinko Vrhovnik	\$ 10.-

Rožmanov dom

Rudi Lukež	\$ 200.-
Frank Ferkulj	\$ 80.-
Tabor DSPB Cleveland	\$ 150.-

Spremenjeni naslov konzorcija:

Dopise, članke, poročila in nakazila
pošiljajte na naslov konzorcija:

Ivan Korošec
Bratov Učakar 90
1000 Ljubljana, Slovenija

E-mail: ivankorosec@hotmail.com

Prisrčna hvala vsem darovalcem. Bog vam povrne v sreči, uspehu in zdravju!

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov.

TABOR je last zveze DSPB - TABOR

Mnenje Tabora predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora.

Tabor izdaja konzorcij.

Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila.

• • •

TABOR is the voice
of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

• • •

TABOR es el órgano
de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos.

• • •

NAROČNINA (letna):

Za Slovenijo 5.000 SIT.

Za vse druge države 20 USA dolarjev.

• • •

*Dopise, članke, poročila in nakazila
pošiljajte na naslov konzorcija:*

Ivan Korošec,

Bratov Učakar 90

1000 Ljubljana

Slovenija.

E-mail: ivankorosec@hotmail.com

• • •

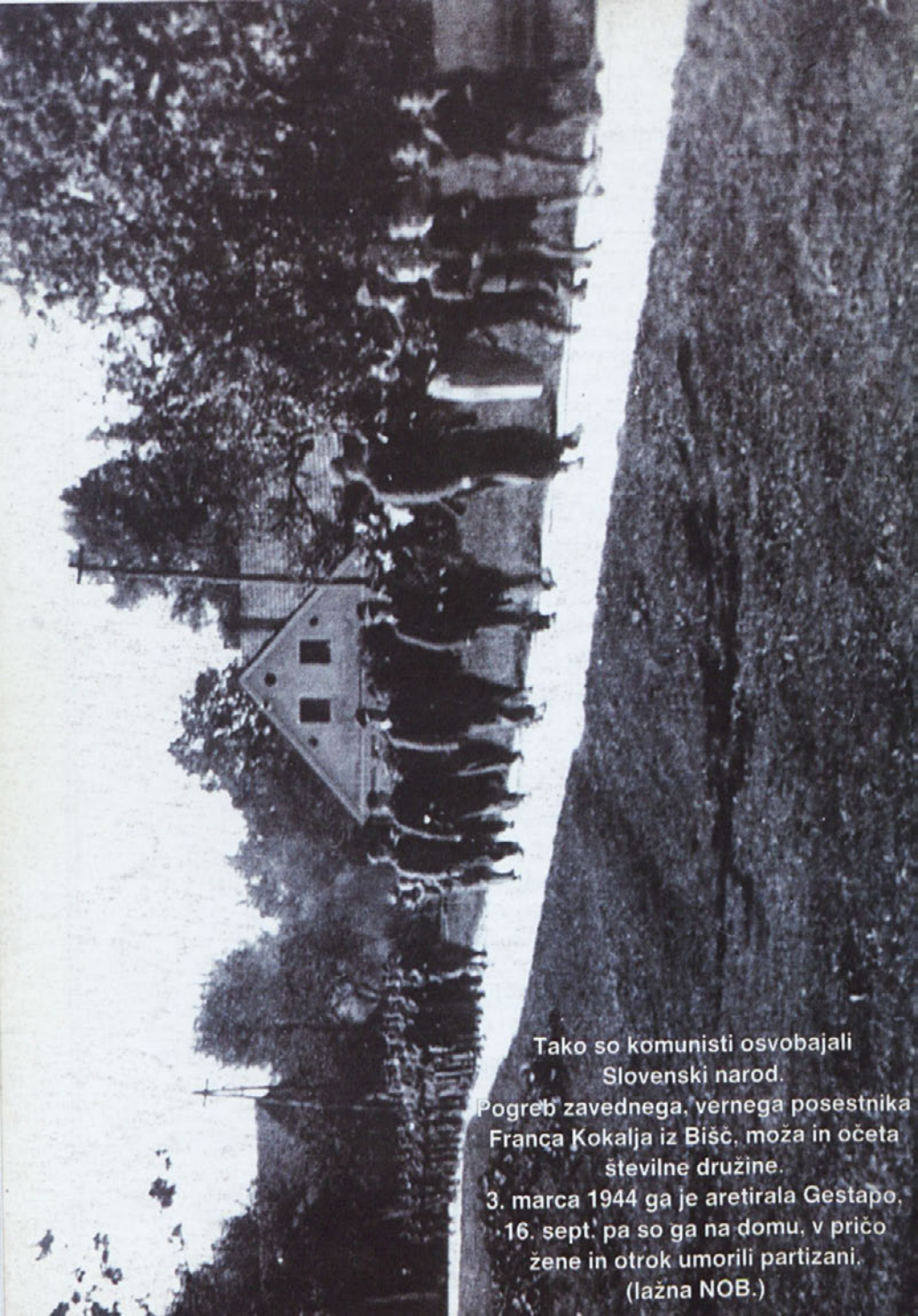
Glasilo Tabor ureja uredniški odbor

Tehnični urednik: Andrej Gale

Tiskovna poročila: dr. Peter Urbanc

Konzorcij: mag. Ivan Korošec

Tiskarna: Rudi Mišmaš, Šmarje Sap

Tako so komunisti osvobajali
Slovenski narod.

Pogreb zavednega, vernega posestnika
Franca Kokalja iz Bišč, moža in očeta
številne družine.

3. marca 1944 ga je aretirala Gestapo,
16. sept. pa so ga na domu, v pričo
žene in otrok umorili partizani.

(lažna NOB.)